

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2021

Jana Chrudimská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Kriminalita v Pardubickém kraji
Jana Chrudimská

Bakalářská práce

2021

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jana Chrudimská**
Osobní číslo: **E17606**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management ochrany podniku a společnosti**
Téma práce: **Kriminalita v Pardubickém kraji**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se věnuje problematice kriminality a její prevence na území Pardubického kraje. Představuje činnost Policie ČR, zvláště pak Krajského ředitelství policie Pardubického kraje. Cílem bakalářské práce je posoudit vývoj a strukturu trestné činnosti páchané na území Pardubického kraje, včetně okresního členění, za období minimálně posledních pěti let.

Osnova:

- Bezpečnost a její zajišťování.
- Policie České republiky.
- Kriminalita a její prevence.
- Analýza páchané trestné činnosti v Pardubickém kraji.

Rozsah pracovní zprávy: **cca35 sran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BALABÁN, M. a kol. Kapitoly o bezpečnosti. Praha: Karolinum, 2010. 483 s. ISBN 978-80-246-1863-0.
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Policie České republiky = Police of the Czech Republic. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9.
TOMÁŠEK, J. Úvod do kriminologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 215 s. ISBN 978-80-7380-746-7.
VÁLKOVÁ, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky. Praha: C.H. Beck, 2012. 636 s. ISBN 978-80-7400-429-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martin Maštálka, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 04. 2021

Jana Chrudimská

PODĚKOVÁNÍ

V této části bakalářské práce chci poděkovat svému vedoucímu Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D., za odbornou pomoc a vedení mé bakalářské práce, konzultační čas, cenné rady, které mi poskytl při jejím zpracování.

Zároveň také děkuji Policii České republiky, konkrétně pak Krajskému ředitelství Policie Libereckého, Královehradeckého a Pardubického kraje za poskytnutí podkladů pro analytickou část a rady v průběhu zpracování závěrečné práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na vývoj a strukturu trestné činnosti v Pardubickém kraji v kontextu NUTS II Severovýchod. V úvodní části práce jsou vymezeny základní pojmy, které s touto problematikou úzce souvisí. Jedná se o definice bezpečnosti a vymezení odpovědnosti za dohled nad bezpečností vnitřní. Pozornost je věnována kriminalitě samotné, a jejímu rozdělení dle pohledů expertů na tuto problematiku s vysvětlením rozdílů mezi trestným činem a přestupkem. Důraz je kladen na Policii České republiky, jakožto původce preventivních akcí. Je vymezena legislativa upravující práci Policie České republiky. Posléze se práce zabývá analýzou kriminality a jejím vývojem v Pardubickém kraji dle Takticko-statistické klasifikace. Zvláštní pozornost je věnována možné korelaci mezi nezaměstnaností a kriminalitou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, Policie České republiky, kriminologie, kriminalita, prevence kriminality.

TITLE

Criminality in the Pardubice region

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the development and structure of crime in the Pardubice region in the context of NUTS II Northeast. The introductory part of the thesis defines the basic concepts that are closely related to this issue. These are the definition of security and the definition of responsibility for the supervision of internal security. Attention is paid to crime itself, and its division according to the views of experts on this issue with an explanation of the differences between crime and misdemeanor. Emphasis is placed on the Police of the Czech Republic, as the cause of preventive actions. Legislation regulating the work of the Police of the Czech Republic is defined. Finally, the work deals with the analysis of crime and its development in the Pardubice region according to the Tactical-Statistical Classification. Special attention is paid to the possible correlation between unemployment and crime.

KEYWORDS

Security, Police of the Czech Republic, criminology, criminality, crime prevention.

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	9
SEZNAM ZKRATEK	11
ÚVOD.....	12
1 BEZPEČNOST A JEJÍ ZAJIŠŤOVÁNÍ	13
1.1 Bezpečnost.....	13
1.2 Druhy bezpečnosti.....	13
1.3 Rozdělení bezpečnosti na základě výskytu hrozby.....	14
2 KRIMINALITA	16
2.1 Vymezení pojmů.....	16
2.2 Členění kriminality	19
2.3 Trestný čin a přestupek.....	20
2.4 Takticko-statistická klasifikace.....	22
2.5 Kontrola kriminality.....	25
2.6 Struktura prevence kriminality.....	27
3 POLICIE.....	29
3.1 Historie policie.....	29
3.2 Policie České republiky	32
3.3 Městská policie	36
4 ANALÝZA KRIMINALITY V PARDUBICKÉM KRAJI	37
4.1 Metodika výzkumu	37
4.2 Charakteristika NUTS II.....	38
4.3 TSK dle jevů v Pardubickém kraji.....	44
4.4 Analýza vybrané trestné činnosti v okrese Pardubice	55
5 ZHODNOCENÍ VÝVOJE KRIMINALITY V PARDUBICKÉM KRAJI	61
ZÁVĚR.....	63
POUŽITÁ LITERATURA.....	66

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1 Vzorec výpočtu indexu kriminality.....	18
Obrázek 2 Skutečná, registrovaná a latentní kriminalita	20
Obrázek 3 Organizační struktura PČR.....	33
Obrázek 4 Organizační struktura Krajského ředitelství policie Pardubického kraje	35
Obrázek 5 Registrované trestné činy NUTS II Severovýchod v letech 2010–2019.....	41
Obrázek 6 Stupeň korelační závislosti majetkové kriminality a nezaměstnanosti v okresech NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019	42
Obrázek 7 Nárůst mravnostní kriminality v okresech NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019.....	43
Obrázek 8 Počet TČ dle TSK v Pardubickém kraji v letech 2010–2019 a vývoj nezaměstnanosti (v%).....	44
Obrázek 9 Celková kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019.....	46
Obrázek 10 Obecná kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019	47
Obrázek 11 Objasněná a neobjasněná obecná kriminalita v jednotlivých okresech v letech 2010–2019.....	48
Obrázek 12 Zbývající kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019.....	49
Obrázek 13 Objasněnost a neobjasněnost zbývající kriminality v okresech Pardubického kraje v letech 2010–2019.....	50
Obrázek 14 Hospodářská kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019.....	51
Obrázek 15 Objasněnost a neobjasněnost hospodářské kriminality v jednotlivých okresech Pardubického kraje v letech 2010–2019.....	52
Obrázek 16 Vojenské a protiústavní činy v Pardubickém kraji v letech 2010–2019.....	53
Obrázek 17 Počet registrovaných a objasněných TČ v Pardubickém kraji v letech 2010–2019	54
Obrázek 18 Index kriminality na 1 000 obyvatel a míra nezaměstnanosti v okrese Pardubice v letech 2010–2019.....	56

Obrázek 19 Obecná kriminalita v okrese Pardubice rozdělena dle TSK v letech 2010–2019	57
Obrázek 20 Majetková kriminalita v Pardubicích v závislosti na nezaměstnanosti (v %) v letech 2010–2019	58
Obrázek 21 Objasněnost majetkové kriminality v Pardubicích v letech 2010–2019	59
Tabulka 1 Takticko-statistická klasifikace	22
Tabulka 2 Index kriminality Pardubice	55

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
KŘP	Krajské ředitelství policie
KŘPPK	Krajské ředitelství policie Pardubického kraje
MV	Ministerstvo vnitra
PČR	Policie České republiky
PP	Policejní prezidium
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
TČ	Trestný čin
TSK	Takticko-statistická klasifikace

ÚVOD

Kriminalita má ve společnosti negativní konotaci. Každý den se lze setkat s činy, které mohou ovlivnit či dokonce ohrozit život. Kriminalita působí na společnost nepříznivě, tedy pokud ji nebudeme věnovat dostatečnou míru pozornosti, může její dopad ovlivnit celé nastavení systému. Pachatelé nežádoucí aktivity lze nalézt rovněž napříč celou společností, ať už se jedná o adolescenty, kteří účelově páchají trestnou činnost z důvodu jejich nepostižitelnosti, anebo osoby, které zločin v jakékoliv míře žijí. Všechny tyto nežádoucí jevy ovlivňují obyvatele celé České republiky (ČR).

Policie České republiky (PČR) snižuje kriminalitu napříč kraji i jejich okresy. Není však možné, aby svým působením zcela vymýtila zločin. PČR má za úkol primárně snižovat trestnou činnost, a to nejen jednotlivců, ale i organizovaných skupin.

Očekává se, že se bude míra kriminality působením efektivních opatření redukovat, proto lze prohlásit, že kriminalitu se PČR snaží snižovat v celém jejím rozsahu a zasahovat doslova proti jakékoliv kriminalitě. Cílem této bakalářské práce je posoudit vývoj a strukturu trestné činnosti páchané na území Pardubického kraje, včetně okresního členění, za období minimálně posledních pěti let.

Práce je pro lepší přehlednost členěna do pěti kapitol. V teoretické části práce je představena bezpečnost z širšího pohledu a její rozdělení z hlediska původu hrozby. Je přiblížena prevence kriminality, resp. charakteristika základního pojmosloví spojeného s kriminalitou. Dále je vymezen rozdíl mezi trestným činem (TČ) a přestupkem, aby mohla být rozdělena kriminalita dle metodiky PČR. Pro lepší rozčlenění a znázornění je představena struktura a kontrola kriminality. Následně je pojednáno o policii, kde je přiblížena historie a vývoj PČR na území ČR, posléze je vysvětlen rozdíl mezi policií státní a obecní, respektive městskou.

V analýze je kladen důraz na Pardubický kraj a v ojedinělých případech je srovnán s ostatními kraji spadajícími do NUTS II Severovýchod, pro lepší orientaci čtenáře. Autorka se věnuje vývoji trestné činnosti v Pardubickém kraji, kde je detailně sledován počet TČ, který je rozdělen dle matice představené v průběhu práce a vyhodnocení jevů trestné činnosti, které mají největší nárůst. V závěru práce je provedeno celkové zhodnocení analýzy kriminality.

1 BEZPEČNOST A JEJÍ ZAJIŠŤOVÁNÍ

Pro pochopení následujících pojmů a provedení analýzy je nutné nejdříve představit bezpečnost, vymezit základní pojmy a prezentovat možné členění bezpečnosti samotné. Vzhledem ke skutečnosti, že autorka pojednává o kriminalitě v Pardubickém kraji, v širším měřítku pak vztaženo na NUTS II Severovýchod, je žádoucí zobrazit členění bezpečnosti na základě původu jejich hrozeb a přiblížit kdo zajišťuje bezpečnost na této úrovni.

1.1 Bezpečnost

Pro správné pochopení a vymezení významu slova bezpečnost, je důležité si tento pojem důkladně vysvětlit. Bezpečnost, jako taková, je totiž velmi široký a neurčitý pojem. Někdo zažívá pocity bezpečí ve svém vlastním domově, jiný uvnitř chráněného objektu ozbrojenými složkami. Slovu bezpečnost je připisován rozdílný význam, proto není úplně jednoduché říct, natož přesně vymezit, který je ten jediný správný a který již nikoliv. Autorka přikládá definici bezpečnosti, která se dle jejího názoru blíží univerzálnímu formátu.

Mareš (2002, s. 10) označuje bezpečnost následovně: *„Bezpečnost jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.“* Mareš zdůraznil nutnost rozlišovat objekt, pro který je bezpečnost zajišťována. Po vysvětlení pojmu bezpečnosti autorka představí i druhy bezpečnosti.

1.2 Druhy bezpečnosti

Bezpečnost lze rozdělit do několika specifických skupin a dělit ji dle několika klíčových faktorů, jako je například původ hrozby samotné, její velikost a vyčíslení možných hrozeb, které mohou vzniknout při různých stavech bezpečnosti. Pohledy na různé bezpečnosti popisuje Mareš (2002, s. 15): *„...je vymezována např. bezpečnost vojenská, ekonomická, ekologická, sociální, lidská apod. Především z hlediska objektu, jehož bezpečnost má být chráněna (doposud zpravidla národního státu), lze rozlišovat bezpečnost vnitřní (jde-li o existenci, potlačování a eliminaci hrozeb, které pochází zevnitř objektu) a bezpečnost vnější (jde-li o existenci, potlačování a eliminaci hrozeb, které mají svůj původ vně objektu). Slovní spojení vnější bezpečnost však bylo a je často používáno v podstatě synonymně pro bezpečnost vojenskou a pojem vnitřní bezpečnost synonymně pro bezpečnost v oblasti policejní*

(kriminální). Objevuje se i dělení na tzv. „tvrdou“ (tj. tradiční vojenskou) a „měkkou bezpečnost“ (kriminalita, organizovaný zločin, nevojenské hrozby životnímu prostředí apod.).“ Mareš zde popisuje často zaměňované pojmy vnější s vojenskou bezpečností a také vnitřní bezpečnost s policejní, kterou autorka přiblíží v následující podkapitole z důvodu lepšího představení úkolů PČR.

1.3 Rozdělení bezpečnosti na základě výskytu hrozby

Primární členění bezpečnosti dle její povahy, resp. vzniku, lze rozdělit na vnitřní a vnější, přičemž vnitřní bezpečnost zajišťuje ochranu proti vnitřním nežádoucím jevům, naopak vnější bezpečnost, označována také jako vojenská bezpečnost, eliminuje hrozby a rizika, která vychází z vně objektu, v tomto případě tedy vně našeho státu.

Mareš (2002, s. 18) definuje vnější bezpečnost následovně: „*Vnější bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnížší možnou míru eliminovány hrozby zvnějšku pro objekt (zpravidla národní stát, popř. Mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven...*“. Vnější bezpečnost zajišťují ozbrojené síly. Pro naplnění cíle práce je podstatné objasnit však vnitřní bezpečnost.

Tu Mareš (2002, s. 17) definuje následovně: „*Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnížší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující objekt (zpravidla národní stát, popř. Mezinárodní organizaci) a jeho zájmy akcemi zevnitř a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Hrozby demokratickému národnímu státu i jeho opatření proti nim se přitom týkají ohrožování demokratického politického systému od extremistů, sociálního systému od masové kriminality, hospodářství od korupce a ekonomické kriminality a sociálního, hospodářského a politického systému celkově od organizovaného zločinu.*“. Dle Mareše lze tedy označit PČR jako nezbytnou k eliminaci nežádoucích hrozeb, pocházejících z ČR, případně hrozeb přenesených ze zahraničí (organizovaný zločin, drogové delikty, kuplířství...).

Všechny uvedené nežádoucí jevy mají za cíl poškodit demokracii a samotný demokratický systém ČR. Poškozují jej svou samotnou existencí, ale též upíráním práva ostatním občanům ČR. Právě k tomuto účelu zřizuje Vláda ČR nejen policejní aparát, ale například i tajné služby, které odkrývají nežádoucí jevy, přičemž mezi sebou spolupracují, je-li to třeba. Mimo těchto složek zřizuje náš stát i ozbrojené síly ČR. Ty udržuje a modernizuje, jelikož je ČR, kterou představuje Vláda, povinna zajistit svým občanům základní lidská práva a svobody a k tomuto

zajištění musí být ČR zcela suverénním státem. Jak již bylo řečeno, k zajišťování bezpečnosti a suverenity českého státu napomáhají všechny složky, tedy zmíněný policejní aparát, bezpečnostní služby a ozbrojené síly.

Z výše uvedených definic lze rozlišit rozdíl mezi bezpečností vnitřní a vnější. V jistých jedinečných případech může samozřejmě docházet k návaznosti vnější bezpečnosti na bezpečnost vnitřní. K těmto případům může docházet například při válečných konfliktech, při kterých dochází také k nepokojům či dokonce k ojedinělým snahám o puč, který se může vláda pokusit eliminovat díky všem bezpečnostním sborům, které má k dispozici.

Nutno podotknout, že se tak děje spíše v méně rozvinutých částech světa, či zemích s problematickou (často nedemokratickou vládou). Nelze však vyloučit, že se tyto negativní procesy objeví i v ČR, proto musí být ČR připravena reagovat na všechny hrozby, i když jsou méně očekávané.

2 KRIMINALITA

Autorka v kapitole definuje nejdůležitější pojmy, kterými jsou kriminologie, kriminalistika a kriminalita. Je přiblížen vývoj jednotlivých pojmů a jejich vliv v dnešní moderní době. Jsou vymezeny pojmy, které rozděluje členění kriminality, dále je věnována pozornost trestným činům a přestupkům a rozdílům mezi nimi. Je představena interní statistika PČR, která je důležitá pro budoucí prevenci kriminality a zajišťování kriminální politiky.

2.1 Vymezení pojmů

Pro pochopení dále probírané problematiky je vhodné vysvětlit si pojmy jako kriminologie, kriminalistika a kriminalita. Tyto všechny pojmy Válková (2012, s.2) vymezuje následovně jako: „*samostatné, interdisciplinární vědy, které zkoumá za pomoci teoretických postupů a empirických metod kriminalitu, její příčiny, účinnost, formální sociální kontrolu kriminality (uskutečňovanou zpravidla prostřednictvím trestní justice), neformální sociální kontrolu (uskutečňovanou zpravidla rodinou, školou, na pracovišti, v zájmových klubech a sportovních zařízeních apod.), společenské procesy kriminalizace a viktimizace, prevenci a veřejné mínění o kriminalitě.*“.

Zmínka o kriminologii sahá až do druhé poloviny 18. století. Za průkopníka v oblasti kriminologie a jejího hlubokého zkoumání je považován italský právník *Cesare Beccaria* (1738-1794) a další italský občan, lékař *Cesare Lombroso* (1835-1909). Beccaria se už tehdy ve svých dílech zasazoval o zrušení trestu smrti především dnes již samozřejmou presumpcí nevinou (Novotný, 2004).

Presumpce nevinou v dávných dobách neexistovala, tedy pachatel, nehledě na to, zda byl označen jako pachatel správně či nikoliv, byl označen jako vinen. Podezřelý musel naopak sám prokazovat svou vlastní nevinu. Daní autoři se zasazovali sice o dnes již samozřejmé skutečnosti, ale písemné zmínky, ze kterých vznikla definice, se datují o několik desítek let později (Gřivna, 2014; Válková, 2012).

Podle Novotného je kriminologie „*věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a o obětech a o její kontrole*“ Novotný (2004, s. 15). Autoři se rozcházejí ohledně informace, kdy a kým byla tato definice poprvé použita, Podle Novotného „*Poprvé použil tohoto termínu patrně francouzský antropolog Topinard v roce 1879. O šest let později se tento termín objevil v Itálii v názvu Garofalovy knihy „Criminologia*“.“ Novotný (2004, s.15). V knize Zoubkové se pojednává pouze o definici užití v knižní verzi italského autora následovně „*Poprvé písemně*

tento pojem uvedl roku 1885 italský právník a kriminolog Raffaele Garofalo jako název své publikace „*Criminologia*“. (Zoubková (2004, s.12).

Cílem kriminologie je získání poznatků právě o kriminalitě. Z nich následně odborníci na kriminologii tvoří analýzy, pomocí nichž zkoumají příčiny kriminality a doporučí efektivní opatření či zákonné úpravy. Aplikovaná opatření mají jediný cíl, a to eliminaci příčin páč hání nežádoucí činnosti, tedy kriminality. Důležitým přínosem těchto analýz je rovněž získání informací o kriminalitě, jejím členění, struktuře, objemu a dynamice. Zde se hovoří o „kriminální fenomenologii“, přičemž je rozeznávána také „kriminální etiologie“. Kriminální etiologie zkoumá pouze vznik a vývoj kriminality, ale nikoliv strukturu jako fenomenologie (Svatoš, 2009; Válková 2012).

U kriminologie je mnoho definic a zmínek o ní, zato u kriminalistiky se lze setkat s mnoha definicemi, přičemž žádná z nich nemusí být všeobecně uznávána. V definicích jsou často základní pojmové prvky, jež daní autoři považují za nejvýstižnější, proto by se dalo říct, že se jedná o jakýsi subjektivní pohled. Při určování vědních oborů je zásadní určit si jevy objektivní reality, které jsou vědním oborem zkoumány. V knize Musila (2004, s. 3) jsou objekty zkoumané kriminalistikou rozděleny následovně:

- „*skutek trestného činu,*
- *osoba pachatele,*
- *stopy trestného činu,*
- *nositelé stop,*
- *činnost policie, orgánů činných v trestním řízení, odborníků a znalců.*“

Na kriminologii, potažmo kriminalistiku navazuje přímo kriminalita. Kriminalita se definuje následovně: „*Kriminalita je souhrn trestných činů spáchaných na určitém území za určité období.*“ Svatoš (2009, s. 15). Kriminalita je nežádoucí, sociálně patologický jev, a právě proto je kriminalitě věnována velká pozornost, nejen PČR, ale také odborníky z praxe studujících zločin. Kriminalita dokáže díky své velikosti a závažnosti napovědět, kam preventivně zaměřit pozornost, tedy jaké podnikat preventivní akce, případně nakolik navýšit počty policistů. Tyto informace napomáhají k vhodnému trestnímu řádu a jeho úpravu v nutných případech (Musil, 2004; Válková, 2012).

Kriminální fenomenologie lze rozdělit do následujících skupin, které jsou podrobně sledovány:

- rozsah,
- intenzita,
- struktura,
- dynamika,
- prognóza (Gřivna, 2014).

Rozsah kriminality je ukazatel, který udává počet činů, které lze označit jako trestné, případně činy, které by byly označeny jako trestné, avšak z důvodu věku pachatele nebo nesvéprávnosti pachatele tak označeny nejsou. Počet činů je vyjádřen absolutním číslem. To udává již zmíněný počet činů na určitém vymezeném území (stát, kraj, okres, obec atd.) za určité časové období (obvykle jeden rok) (Válková, 2012).

Intenzita kriminality je označována jako již zmíněný rozsah kriminality v přepočtu na počet obyvatel a je vyjádřena číselným indexem. Tento index může označovat počet kriminálních činů na 100 tisíc respektive 10 tisíc obyvatel u menších obcí. Nemusí se však jednat pouze o index kriminálních činů, lze vytvořit i index stíhaných, obžalovaných, odsouzených a neodsouzených osob v přepočtu na obyvatele (Válková, 2012; Marešová, 2011).

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{počet trestných činů na daném území}}{\text{počet obyvatel na daném území}} \times \text{počet obyvatel na něž je údaj vztahován}$$

Obrázek 1 Vzorec výpočtu indexu kriminality

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Marešová (2011, s.8)

Struktura bývá označována jako rozdělení kriminality dle předem určených hledisek. Struktura kriminality má mnoho možných rozložení (např. z geografického hlediska, druhu kriminality, věku, pohlaví, vzdělání, rozsahu, ...). Mezi nejvíce sledované nežádoucí jevy společností lze zařadit vraždy, znásilnění, loupeže a rozsáhlou majetkovou trestnou činnost, protože důvodem je výrazné vnímání narušení řádu celé společnosti (Gřivna, 2014).

Dynamika se zabývá změnami v rozsahu kriminality v průběhu stanoveného časového období (nejčastěji měsíce, roky). Pomocí tohoto ukazatele je analýza schopna odhalit nárůst nebo pokles kriminality ve zkoumaných časových úsecích, přičemž následně se vývojové trendy snaží odborníci z oboru kriminologie zdůvodnit a vysvětlit (Válková, 2012).

Prognóza nebo také předpovědi budoucího vývoje kriminality. Prognóza kriminality je velmi obtížná vzhledem k několika neustále se měnícím faktorům. Je úzce spjata se statistikou a má za úkol odhadnout budoucí vývoj na základě minulých jednání pachatelů a jimi vykonaných nežádoucích skutků (Válková, 2012).

2.2 Členění kriminality

Po přiblížení pojmu kriminalita je pozornost věnována jejímu členění. Všechny TČ nemusí být nejčastěji samotnými poškozenými nahlášeny, tudíž nemohou být PČR evidovány. Z těchto důvodů se člení tento druh kriminality do tří kategorií, které Gřivna (2014, s. 67) popisuje takto:

- *„skutečná (celková),*
- *registrovaná (zjevná),*
- *latentní (skrytá).“*

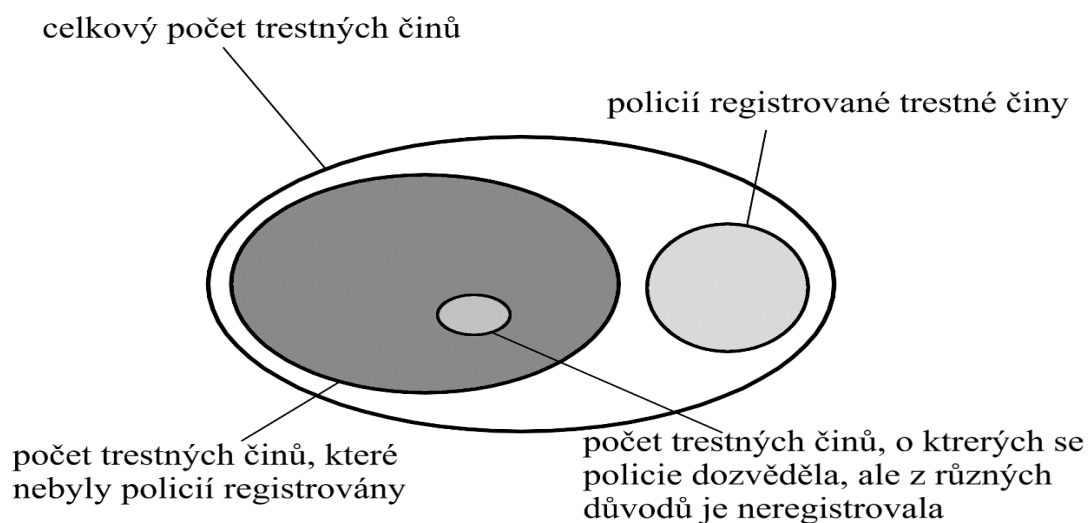
Skutečná kriminalita je velmi komplikovaný pojem, aby bylo možné hovořit o skutečné kriminalitě, musely by být všechny TČ zjištěny, respektive nahlášeny. Skutečnost je zcela diametrálně odlišná od ideálního stavu. Policejní složky zjistí vždy pouze část páchané kriminality, buď prostřednictvím vlastní činnosti, anebo nahlášením od spoluobčanů. Je těžko předvídatelné, že by PČR evidovala a poté vyšetřovala veškerou kriminalitu beze zbytku (Dianiška, 2009; Kuchta 2005; Novotný 2004).

Registrovaná kriminalita je taková, kterou PČR zjistí nebo je jí nahlášena a orgány ji zaevidují. Jedná se tedy o kriminalitu, kterou PČR eviduje a snaží se ji objasnit, respektive na ni reagovat, dle zákonných možností. Tato kriminalita se také objevuje v interních statistikách PČR. Klasifikaci bude autorka konkrétněji zkoumat v další fázi práce. Data z registrované kriminality nejsou data skutečné kriminality, nýbrž pouze kriminality registrované (Gřivna, 2014; Svatoš, 2009).

Latentní kriminalita je rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou. Bývá také označována jako kriminalita skrytá. Existence latentní kriminality, byť v malé míře, relativizuje veškeré údaje o stavu, struktuře či dynamice kriminality, kterou PČR sleduje. Latentní kriminalita se může projevit ve dvou podobách. První podobou jsou neodhalené (nenahlášené)

TČ, naopak druhou podobou je sice odhalená trestná činnost, ovšem její pachatelé nebyli zjištěni, tedy ani stíháni, natož dopadeni (Grivna, 2014).

Členění celkové kriminality dle tohoto klíče je znázorněno na obrázku níže, který v množinovém uskupení znázorňuje kriminalitu skutečnou, registrovanou a latentní.

Obrázek 2 Skutečná, registrovaná a latentní kriminalita

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Kuchta (2005, s.126)

Na obrázku číslo 2 lze vidět rozdělení kriminality dle jejího zaznamenání PČR. Je samozřejmé, že některé TČ nejsou z různých důvodů nahlášený, případně nahlášené události nemohou být z objektivních důvodů dále vyšetřovány a pachatel dopaden. Cílem nejen PČR, ale i veřejnosti by měla být snaha o co nejvyšší podíl registrovaných činů oproti všem neregistrovaným, protože pokud budeme TČ jako společnost z různých důvodů tiše akceptovat, jen to pomůže jejich rozšiřování. Možným řešením je osvěta, preventivní akce, ale také vyšší důvěra v justici, ovšem pomoci může i samotná veřejnost pouhým neodsuzováním obětí.

2.3 Trestný čin a přestupek

Pro pochopení samotné kriminality je vysvětlen rozdíl mezi TČ a přestupkem. Tyto dva pojmy upravuje česká legislativa. Ačkoliv se mohou zdát shodné, není tomu tak, proto jsou jednotlivé pojmy vysvětleny dle platné české legislativy.

Trestný čin je v *trestním zákoníku* označen Česko (2009): „jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně“. S tímto chápáním trestného činu souhlasí i Tomášek (2010, s. 11), kdy popisuje kriminální jednání následovně:

„Klíčem, podle něhož snadno označíme určité jednání za jednání kriminální, je nepochybně trestní zákon. Kriminalita pak vcelku jednoduše představuje souhrn takových chování, které trestní právo posuzuje jako trestné činy.“

Většinou musí být TČ spáchán úmyslně. V ojedinělých případech lze skutek spáchat z nedbalosti a bude kvalifikován jako trestný. Tyto skutky jsou podrobně popsány v již zmíněném zákonu číslo 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. Navíc Tomášek poukazuje na to, že definovat skutek pouze na základě trestnosti v současném trestním řádu nemusí být vždy správné. Tento možný omyl popisuje Tomášek (2010, s.12) jako: *„Spoléhat se při vymezení kriminality zcela a pouze na trestní právo je zrádné i proto, že samotné trestní zákoníky procházejí takřka neustálými změnami.“*

TČ, který byl považován za trestný nemusí být trestný dnes a co je považováno za trestné, mohlo být v minulosti považováno za běžné. Porovnáme-li středověk, kdy omezování osobní svobody nebo stalking nebyly vůbec známy (tedy nemohly být tyto jevy ani trestné) s dnešní moderní dobou, kdy například ve středověku byla pomluva hodnostářů církve trestná. Dnes, ve 21. století je tento jev popsán pouze jako přestupek. Nemusí se zacházet příliš do minulosti, stačí si vzpomenout na dobu před pár desítkami let, kdy bylo trestné opustit republiku (Tomášek, 2010).

Přestupek je v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich popsán následovně Česko (2016): *„Přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen, vykazuje znaky stanovené zákonem a nejedná se tedy o trestný čin.“* Mezi nejčastěji řešené přestupky jsou dopravní přestupky, respektive přestupky proti veřejnému pořádku.

Dle právního řádu ČR je podstatné pro skutkovou podstatu, kde byl skutek spáchán. Tedy pokud byl spáchán na území ČR, budou se skutkem (bez ohledu na kvalifikaci) zabývat České orgány činné v trestním/přestupkovém řízení.

2.4 Takticko-statistická klasifikace

Po představení sledovaných ukazatelů kriminality, rozdělení jednotlivých činů a jejich páchaní bude představena i TSK. Rozdělením deliktů do TSK vznikne pro Ministerstvo vnitra (MV), respektive PČR (Policie ČR, 2019), dokument, který rozděluje všechny nežádoucí skutky do následujících čtyřech skupin:

- obecná kriminalita,
- zbývající kriminalita,
- hospodářská kriminalita
- vojenská kriminalita.

Skutky se rozdělují dle závažnosti a druhu TČ do skupin, pro jejich lepší přehlednost členěné dle jednotlivých kódových označení. Kódová označení jsou navíc průběžně aktualizována a získaná data tak mnohem více vypovídající. V současné době disponuje TSK více než devíti sty kódy. Vzhledem k široké škále těchto kódů, budou kódy roztrženy do samostatných skupin.

Tabulka níže ukazuje členění druhů kriminality

Takticko-statistická klasifikace	
0-999	celková kriminalita
100-699	obecná kriminalita
100-199	násilná kriminalita
100-106	vraždy
200-299	mravnostní kriminalita
300-599	majetková kriminalita
300-399	krádeže vloupáním
400-499	krádeže prosté
500-599	ostatní majetková trestná činnost
600-699	ostatní kriminalita
700-799	zbývající kriminalita
800-899	hospodářská kriminalita
900-999	vojenské a protiústavní činy

Tabulka 1 Takticko-statistická klasifikace

Zdroj: (Policie ČR, 2019)

Obecná kriminalita tvoří nezanedbatelnou část celkové kriminality. Důvodem, proč je obecná kriminalita tak rozšířena může být fakt, že do ní spadá mnoho nežádoucích jevů na rozdíl od jiných druhů kriminality. Do obecné kriminality lze zařadit násilnou kriminalitu včetně

vražd, tedy závažnou trestnou kriminalitu a nebezpečné nenásilné jednání. Vraždy popisuje Gřivna (2014, s. 230) následovně: „*Vraždy nebo také úmyslné usmrcení jiného ...*“. Vraždy lze rozdělit dle TSK primárně podle motivace pachatele či stylem provedení činu.

Konkrétně se dle TSK rozdělují vraždy do následujících šesti kategorií. Jedná se o vraždy loupežné, vraždy sexuální, vraždy motivované osobními vztahy, vraždy na objednávku, vraždy novorozence matkou a na vraždy ostatní (Gřivna, 2014).

Násilná kriminalita je součástí obecné kriminality. Do násilné kriminality spadají již vysvětlené vraždy. Součástí násilné kriminality není pouze úmyslné usmrcení, ale další nežádoucí jevy. Násilnou kriminalitu upravuje Gřivna (2014, s. 223) ve své knize takto: „*Kriminální vědy užívají v souvislosti s vymezením tohoto druhu kriminality pojem „násilí“, zatímco vědy o chování užívají ve větší míře pojem „agrese“, „agresivita“ či „agresivní poruchy chování“*“. Násilná kriminalita je tedy spojena s násilím a doplněna možnou agresí a snahou ohrozit zdraví či dokonce život druhých. Násilná kriminalita v sobě může nést prvky fyzického, psychického násilí nebo kombinaci obou zmíněných nežádoucích prvků.

TSK rozděluje činy do čtyřech kategorií. Do těchto kategorií je lze rozdělit pomocí zákona 40/2009 Sb., *Trestního zákoníku*, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o činy proti životu a zdraví (již zmíněné vraždy, usmrcení, ublížení na zdraví, atd...), proti svobodě a právu na ochranu osobnosti (únos, omezení na osobní svobodě, nebezpečné vyhrožování, atd...), činy, které jsou trestné proti rodině a dětem (týrání, zanedbání povinné péče, opuštění dítěte, atd...) a trestné činy proti majetku (především loupeže).

Mravnostní kriminalita je vážná trestná činnost, která úzce souvisí s pohlavním pudem a sexuální potřebou. Je velmi problematické rozlišit čin, jenž je trestný a který nikoliv, vzhledem k rozdílné morálce a toleranci ve společnosti. Gřivna (2014, s.246) zastává názor, že: „*Úkolem práva pak je vymezit, jaké jednání v sexuální oblasti ještě akceptovatelné je a jaké už nikoli.*“. Mravnostní kriminalita narušuje intimní sféru člověka, respektive především oběti. Mimo jiné má vážný sociální dopad vůči veřejnosti.

Majetková kriminalita je spojena s útokem na cizí majetek, bez ohledu na majitele či držitele majetku (fyzická i právnická osoba). Tato kriminalita zahrnuje skutky jako jsou například zpronevěra, krádež, podvody, neoprávněné nakládání s cizí věcí atd.). Majetková trestná činnost je nejpočetnější registrovanou trestnou činností spadající do obecné kriminality (Policie ČR, 2019).

Ostatní kriminalita se může zdát jako méně závažná, ale není tomu tak. Tato kriminalita navazuje, na již výše zmíněné kriminality dle členění TSK. Do ostatní kriminality lze zahrnout nežádoucí činy jako je např. nedovolené ozbrojování, obchod s dětmi atd... Společným prvkem je závažnost těchto skutků, úmyslnost pachatelů případně organizovanost jednotlivců či skupin při páchání těchto činů. Stejně tak další kriminalita nemusí být rovněž shledána jako závažná, každopádně již jen samotná existence jakékoliv kriminality ve společnosti, byť minimální, snižuje bezpečí občanů, které má PČR za úkol chránit. Jedná se o mravnostní kriminalitu, krádeže, bez ohledu na způsob provedení, tedy vloupáním či prosté krádeže. Dále do obecné kriminality spadají majetkové činy, ostatní majetková kriminalita a také ostatní kriminální činy (Gřivna, 2014; Musil, 2004; Novotný, 2004).

Zbývající kriminalita zahrnuje méně nebezpečné skutky. Tyto skutky jsou porušením trestního řádu ČR, stejně jako jakákoliv jiná trestná činnost. Do zbývající kriminality lze zařadit například dopravní nehody, výtržnictví či maření úředního rozhodnutí (Policie ČR, 2019).

Hospodářská kriminalita je mylně zaměňována s majetkovou kriminalitou patřící do obecné kriminality, což není správné, protože Hospodářská kriminalita je velmi specifická. Pro zamezení zmatení čtenáře je vhodné uvést i další název, pod kterým můžeme hospodářskou kriminalitu nalézt, a to je ekonomická kriminalita, případně kriminalita bílých límečků. Ekonomická kriminalita je spojena s hospodářským systémem a jeho fungováním a není tolik závažná jako násilná kriminalita, každopádně je stejně nežádoucí jako kterákoliv jiná, úmyslně páchaná trestná činnost. Je možné sem zařadit činy, které mají mimořádně velký dopad na ekonomickou stabilitu a vnitřní řád ČR. Hospodářská kriminalita se vyznačuje vysokou promyšleností pachatelů a organizovaností (Gřivna, 2014; Novotný, 2004).

Vojenská kriminalita se skládá z vojenských TČ. Řadí se sem také činy, které jsou ofenzivní vůči ústavě, tedy proti ČR a doplňují je TČ spáchané proti míru, ty mohou být spojeny s válečnými činy. Tato kriminalita není hojně rozšířena v ČR, jelikož ČR není ve válečném stavu. TČ, které mohou být zařazeny do vojenské kriminality vyšetřuje častokrát Vojenská policie, která je součástí Armády ČR. Tyto TČ tedy nemohou být znázorněny v interních statistikách PČR (Gřivna, 2014; Musil, 2004; Novotný, 2004; Zoubková 2004).

2.5 Kontrola kriminality

Kontrola kriminality je realizována prostřednictvím kriminální politiky. Kriminální politika má následující subsystemy. Jedná se konkrétně o:

- subsystem trestní politiky,
- subsystem preventivní politiky (Zoubková, 2004).

Subsystem trestní politiky má reaktivní charakter a reaguje defensivně, se zpožděním, tedy až po uskutečnění nežádoucího jevu neboli TČ. Je důležité vhodně nastavit trestní represi vzhledem ke skutečnosti, že zasahuje do života a soukromí občanů, proto je ve většině právních státech velmi bedlivě sledována a zákony upravující trestní represi jsou s opatrností pozměňovány, je-li to třeba (Novotný, 2004).

Subsystem trestní politiky představuje nejvýznamnější a nejpřísnější reakci státu, resp. vlády, zastoupenou zákonodárci zvolenými občany, na nežádoucí kriminální chování. Tento subsystem by měl být nejzazší prostředek k úpravě nežádoucího chování a jeho modifikaci. Předcházet tomuto subsystemu může právo správní, rodinné či obchodní, včetně dalších právních odvětví (Svatoš, 2009).

Do trestní represe lze zařadit veškeré složky trestní justice, které se na něm podílejí, dle jejich kompetencí. Patří sem činnost PČR (odhalování, objasňování TČ a obvinění pachatelů) angažovanost orgánů činných v trestním řízení a státního zastupitelství (činnost v přípravných řízeních, projednávání trestných skutků ve věci obžalovaných pachatelů, rozhodování při dohodách o vině a trestu a dalších opatření.) a v neposlední řadě činnost orgánů vězeňské služby (samotný výkon trestu pachatelů) (Novotný, 2004; Zoubková, 2004).

Subsystem preventivní politiky lze rozdělit do dvou skupin. První preventivní politikou je prevence v širším smyslu a další prevence kriminality v užším smyslu.

Prevence kriminality v širším pojetí se snaží o preventivní účinky represí. Tato koncepce má snahu, aby trestní justice nebyla pouze o trestu, tedy neměla pouze represivní charakter, ale aby působila na pachatele a okolí preventivně. Úspěšnost může být ovlivněna především spořádaným a veřejným průběhem trestních řízení či informováním široké veřejnosti, pokud to dovolují skutečnosti (Svatoš, 2009).

Prevence kriminality v užším pojetí je mnohem mladší než zmíněná prevence v širším smyslu. Prevencí v užším smyslu můžeme chápat jako preventivní aktivity, které jsou mimo oblast

trestního práva. Tyto preventivní aktivity mají za cíl zcela znemožnit nebo alespoň omezit nežádoucí kriminální jednání (Zoubková, 2004).

V této kriminální prevenci se vyskytují aktivity vedoucí k oslabení ideálně však k odstranění kriminogenních faktorů. Tyto akce snižují příležitosti, ale také podněty k páchání nežádoucích skutků, protože tato prevence cílí jak na pachatele, tak i na jejich oběti (Svatoš, 2009; Zoubková, 2004).

Po vysvětlení rozdílů mezi TČ a přestupkem bylo přiblíženo preventivní předcházení kriminalitě a jeho rozdělení z mnoha hledisek. Podle Zapletala (2005, s. 7) je prevence kriminality určena takto: „*Činnost spočívající v plnění úkolů společnosti a státu při ochraně občanů před kriminalitou je v zahraničí i u nás stále častěji označována termínem „kontrola kriminality“. Zahrnuje všechny společenské instituce, strategie a sankce, jejichž cílem je dosažení konformity chování v oblasti regulované normami trestního práva.*“. Nyní je tedy známo, co vše zahrnuje kontrola kriminality. Tuto kontrolu kriminality lze považovat za způsob prevence a ochrany obyvatelstva, díky existenci trestního řádu a s ním souvisejících trestů, které mají za úkol odradit potencionální pachatele od uskutečnění nežádoucích činů.

„*Prevence kriminality představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započatím nebo před jejím pokračováním.*“ Zapletal (2005, s. 8). Prevenci takto popsal Zapletal, který však nereflktuje, že některá trestná činnost nemůže být eliminována, ba ani omezena, vzhledem k charakteru trestné činnosti a pachatelů samotných. K prevenci kriminality můžeme zařadit téměř všechny kroky a snahy vedoucí k omezení či utlumení páchání trestné činnosti, případně zamezení příčin a důvodů zapříčiňující páchání nežádoucích jevů.

„*V prevenci kriminality má dominantní roli občanská společnost. Občanská společnost, hodnoty, na kterých je založena, její soudržnost, panující společenská atmosféra, postoje k zákonům, kvalita lidských vztahů dávají kriminalitě větší či menší možnosti.*“ Gřivna (2014, s. 163).

Řadí se sem veškerá omezení a opatření, která mají za cíl, zmenšit rozsah a závažnost páchané trestné činnosti, nehledě na možné omezení kriminogenních faktorů (tj. důvod a příležitost vzniku trestné činnosti) nebo působením na pachatele a jejich oběti (Zapletal, 2005).

2.6 Struktura prevence kriminality

Struktura prevence se dělí do mnoha skupin. Nejpodstatnější pro budoucí analýzu jsou pouze následující faktory dělení prevence kriminality:

- situační,
- sociální,
- viktimmnosti (Prevence kriminality, 2020).

Situační prevence je zaměřena pouze na kriminalitu jako takovou. Snaží se působit ochranou veřejného pořádku, lidských životů a zvyšováním bezpečností majetků. Její přínosy jsou viditelné okamžitě, protože stěžují páčání kriminality prostřednictvím lidských, či technických zdrojů. Působení těchto zdrojů bývá většinou viditelné, a to záměrně. Slouží také jako důkazní břemeno proti pachatelům, pokud se i přes situační prevenci rozhodnou nežádoucí skutek spáchat. Situační prevence je snadno vyčíslitelná, a tedy i levnější než ostatní prevence, na druhou stranu působí krátkodobě a přesouvá kriminologické problémy do jiných částí a riskuje jejich nechtěnou eskalaci (Prevence kriminality, 2020; Zapletal, 2005).

Sociální prevence působí na všechny bez výjimky a nelze z ní kohokoliv vyloučit. Její podstatou je vytváření příznivých společenských předpokladů v oblastech ekonomických, sociálních či v oblasti zaměstnanosti nebo růstu životní úrovně jednotlivců, ale i společnosti jako celku. Cílem těchto aktivit je vytvoření podmínek, při kterých nebude člověk nucen si obstarávat obživu nežádoucími jevy, tedy nestane se delikventem nežádoucího činu. Sociální prevence působí především na kriminogenní faktory, které nejsou v souladu s právními normami, trestním řádem nebo s dobrými mravy. Tato prevence a její efektivita jsou obtížně měřitelné, ať už úspěšností nebo vynaloženými prostředky vůči ostatním způsobům prevence (Dianiška, 2009; Zoubková, 2004).

Viktímologická prevence neboli prevence viktimmnosti a pomoc obětem TČ orientuje svou pomoc existujícím obětem, ale i potencionálním budoucím obětem, respektive se snaží předejít, aby se člověk obětí TČ stal. Jsou tvořeny preventivní programy, které zahrnují mimo jiné poznatky a zkušenosti obětí TČ, proto tyto programy zahrnují informativní setkání, školení či brožury, ze kterých mohou účastníci čerpat informace jako například ochrana majetku, nevystavování se nebezpečí (Prevence kriminality, 2020; Svatoš, 2009).

Další pohled na prevenci, konkrétně úroveň preventivních aktivit úzce souvisí s výše zmíněnou strukturou prevence. Struktura prevence se dělí na:

- primární prevence,
- sekundární prevence,
- terciální prevence (Zoubková, 2004).

Primární prevence se situuje na širokou veřejnost bez ohledu na věk a existenci, resp. neexistenci její trestní minulosti. Působí tedy na všechny občany bez rozdílu pohlaví, věku a společenského postavení. Její zaměření je prostřednictvím hospodářské, sociální, a dokonce i kulturní politiky. Primární prevence se rodí už v rodinném prostředí, kdy na děti působí chování dospělých, pokračuje i na školách a poté navazuje v zaměstnání. Primární prevence může určovat osobnost jednotlivce a její chování je ovlivněno pozitivně či negativně. Pro veřejnost je žádoucí, aby byla tato prevence pozitivní, jak jen to lze (Novotný, 2004; Tomášek, 2010; Zoubková, 2004).

Sekundární prevence se orientuje na jedince, u kterých je určitá pravděpodobnost či náchylnost k nevhodnému jednání, tedy páčání trestné činnosti. Dané riziko se může objevit už na školách (jako u předchozí prevence), kde je považován za rizikový potenciál záškoláctví, alkoholismus spojen i s vyšší věkovou kategorií, pro čerstvé absolventy nemožnost najít dlouhodobě práci nebo syndrom vyhoření (Tomášek, 2010; Zoubková, 2004).

Terciální prevence předchází kriminalitě do budoucna u jedinců, kteří už mají vlastní zkušenost s páčáním zločinu. Prevence se snaží pomoci především recidivistům a jejím hlavním smyslem je resocializace konkrétních individualit, aby se zamezilo opakovanému páčání trestné činnosti (Novotný, 2004; Tomášek, 2010).

3 POLICIE

Pozornost je zaměřena na policii. PČR jakožto ozbrojený bezpečnostní sbor odpovídající za úkoly, které byly popsány výše. Má za úkol chránit primárně vnitřní bezpečnost ČR. Jsou charakterizovány počátky a vývoj policie v letech, legislativu a její organizační strukturu, jak v měřítku celorepublikovém, tak i krajském, respektive okresním nejen na Pardubicku. V krátkosti je pojednáno i o městské (obecní) policii a vymezena legislativa, která jí umožňuje fungovat v Pardubicích a dalších vybraných městech, které se rozhodnou jí zřízovat.

3.1 Historie policie

Původ slova policie se nachází v řeckých výrazech *polis*, což v Českém jazyce znamená obec, město nebo v přeneseném významu i stát. Další z řeckých slov je slovo *politeia*, kdy se toto slovo dá překládat jako státní správa, obec, občanství nebo život veřejný (občanský) či správa věcí veřejných (Balabán, 2010).

Ovšem slovo policie, jak je známé dnes, se poprvé objevilo ve Francii na přelomu 14. a 15. století, kdy se objevil výraz *bonne policie*, což v překladu znamená dobrá policie. Později v průběhu století 16. se tento pojem dostal až do Německa, kde se uvedený výraz transformoval do výrazu *polizei*, respektive *gutte polizei*. V Německu také došlo roku 1530 k vydání říšského policejního řádu. Cílem vydání tohoto řádu bylo zvýšit pořádek a bezpečnost v zemi a zvýšit blaho obyčejných lidí a omezit přepych. Lze se však pouze domnívat, zda cílem bylo snížit markantní rozdíly mezi majetnými a nemajetnými. Tato norma se stala zásadní při tvorbě zemských policejních sborů v 16. a 17. století nejen na území Německa, ale i na území Habsburské monarchie, tedy Rakousko-uherské monarchie (Balabán, 2010).

Tímto rozvojem byla ovlivněna i činnost policie na území dnešní ČR. Policejní jednotky, či sbory vznikaly na územích ostatních států, které v té době neutilizovaly policejních složek ke svému zabezpečení vnitřního pořádku. Na území dnešní ČR se především mezi 19. stoletím a první polovinou 20. století hovořilo o dnešní policii jako o „četnictvu“. Ovšem v některých státech východní Evropy bylo slovo policie nepřipustné, využívalo se tedy výrazu „milice“ (Balabán, 2010).

Nutnost zabezpečit pořádek vyzdvihuje Balabán (2010, str. 162) kdy tvrdí: „*I v demokratickém státě je zapotřebí policejní organizace (jako součásti výkonné moci státu), která systematickým preventivním a represivním působením spoluzajišťuje udržování pořádku a vnitřní bezpečnosti*

státu. “ Balabán ovšem neuvádí, zda se má jednat o „tradiční“ státní PČR, o obecní (městskou) policii. Lze tedy chápat obě policie jako organizace, jež zajišťují svou existenci snahu státu (potažmo obcí – jakožto zřizovatele obecní policie) o udržení pořádku a bezpečnosti uvnitř státu, respektive obce. Autorka se domnívá, že spoléhat se pouze na jednu složku není dostatečné ani vhodné, což je také důvodem, proč velká města zakládají obecní (městskou) policii, která má více lokální, především výchovný charakter.

Policie je vymezena v následujících etapách české historie, jelikož se podstatně transformovala do dnešní podoby:

- období I. republiky,
- protektorát Čechy a Morava,
- Československo do roku 1989,
- Československo po roce 1989 (Balabán, 2010).

Jako období **I. republiky** se označuje období od roku **1918** až **1939**. V tomto období byly úřadovny policie policejní ředitelství, často označovány jako policejní komisařství či komisařství. V jejich čele stáli státní úředníci, kterým byla podřízena komisařství a strážnice. Již v této době disponovala policie složkami uniformovanými i neuniformovanými. Ve městech a vybraných obcích zajišťovala bezpečnost státní či komunální policie. Na venkově a v obcích, kde nebyly policejní úřady, nahrazovalo četnictvo práci policie, ať už státní či komunální. V této době bylo četnictvo velmi rozsáhlé a jejich počty značně převyšovaly policii i přes posílení ve 20. a 30. letech, v čele četnictva figuroval generální velitel. V roce 1923 byla založena Mezinárodní komise kriminální policie (Balabán, 2010).

Jako **Protektorát Čechy a Morava** byla označována ČR v letech **1939** až **1945** v důsledku obsazení nacistickým Německem a rozdělení Československa na dva státní celky, kdy první byl již zmíněn a druhým byl Slovenský Štát. Protektorát neměl svou státní suverenitu v důsledku okupace německou říší. Protektorát ovšem paradoxně měl vlastní státní správu, v jejímž čele byl prezident, a také disponoval bezpečnostním aparátem, armádou, která byla podřízena okupantskému Německu. Zachována byla ovšem státní policie, četnictvo i kriminální policie. Všechny tři zmíněné složky řídilo české MV. Změny nastaly v roce 1942, kdy byly bezpečnostní složky, spadající pod MV rozděleny. Rozdělení bylo na protektorátní uniformovanou policii, kam spadalo četnictvo a uniformovaná vládní policie, uniformovaná obecní policie a požární policie. Druhou složkou, která vznikla, byla protektorátní

neuniformovaná policie, pod kterou spadala vládní kriminální policie a obecní kriminální policie. Touto změnou nespadal již bezpečnostní aparát pod MV, ale pod protektorátní německé velitele (Balabán, 2010).

Československo od roku **1945** do roku **1989** bylo v obtížné hospodářské situaci. Proto byla potřeba po obnovení ČSR provést změny v policejním systému. Tehdejší složky policie (státní i komunální) včetně četnictva byly sdruženy do složky, označované jako Sbor národní bezpečnosti (SNB). Základem pro budování a inovaci tohoto sboru bylo usnesení československé vlády ze dne 17. dubna 1945, o budování národní bezpečnosti. Toto usnesení změnilo dosavadní systém, kdy nový bezpečnostní sbor sice navenek figuroval jako jednotný sbor, ovšem ve skutečnosti se skládal ze tří složek, a to Veřejné bezpečnosti, Státní bezpečnosti a pohotovostního sboru. Veřejná bezpečnost byla uniformovaná složka a sloučila státní policii, četnictvu a obecní policii. Státní bezpečnost byla naopak neuniformovaná složka zahrnující především zpravodajské služby. Pohotovostní sbor měl působit především v pohraničí a později jako pořádkové pluky podřízené právě veřejné bezpečnosti. Sbor byl znovu začleněn do kompetence MV, jako tomu bylo dříve. Základním článkem byl SNB hierarchicky veden následovně: okresní velitelství – zemské velitelství – hlavní velitelství. Ačkoliv hierarchie byla jakákoliv, cíl byl stále stejný. Chránit demokratické zřízení a udržovat pořádek, ačkoliv KSČ v průběhu let přizpůsobila policejní aparát ke svému užitku a upravila jeho povinnosti i účel, například v letech 1965, 1971 a 1974 (Balabán, 2010).

Československo se po roce **1989** změnilo a změny se samozřejmě dotkly i MV jakožto zřizovatele Policie. Mezi hlavní změny v bezpečnostní struktuře patřilo zrušení Státní bezpečnosti v roce 1990 a v roce 1991 dokonce zrušení celého SNB jako takového. Uvedené změny nastaly současně se změnou legislativy a právního postavení policie (Balabán, 2010).

Mezi nejpodstatnější změny lze zařadit například, úpravu služební přísahy (omezení příslušníka v politických stranách a politice), omezení základních práv a svobod členům bezpečnostních sborů (právo podnikat, právo zakládat politické strany, právo na stávkou atd.), úprava odpovědnosti příslušníků sborů nově vůči obecným soudům (nikoliv vojenským). Organizací, jež nahradila SNB, byl Federální policejní sbor, dle zákona č. 333/1991 Sb., a Sbor hradní policie. Sbor hradní policie nespadal pod MV, tedy ani pod strukturu republikové policie. Po rozpadu československé federace vznikla PČR, která nahradila Federální policejní sbor ve výkonu jejich funkcí (Balabán, 2010).

Z výše uvedených faktů, stručné historie a z popisu transformace vyplývá, že se měnil charakter včetně úkolů a gescí PČR.

3.2 Policie České republiky

Původně byla PČR zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., *Zákon České národní rady o Policii České republiky*. Vzhledem k neustálému vývoji společnosti a nárůstu možných hrozeb, byl utvořen zcela nový zákon o Policii ČR, pod spisovým číslem 273/2008 Sb., *Zákon o Policii ČR*, ve znění pozdějších předpisů.

PČR je známá také jako státní policie, protože jejím zřizovatelem je stát, konkrétně MV. To ostatně tvrdí samotný zákon číslo 273/2008 Sb., *Zákon o Policii ČR*, ve znění pozdějších předpisů, popisuje podřízenost PČR v § 5 odst. 1 takto: „*Policie je podřízena ministerstvu*“. Ministerstvem je myšleno MV, o kterém se zákon několikrát zmiňuje.

Dále se v zákoně číslo 273/2008 Sb., *Zákon o Policii ČR*, ve znění pozdějších předpisů, popisuje úkoly PČR v § 2 takto: „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.*“.

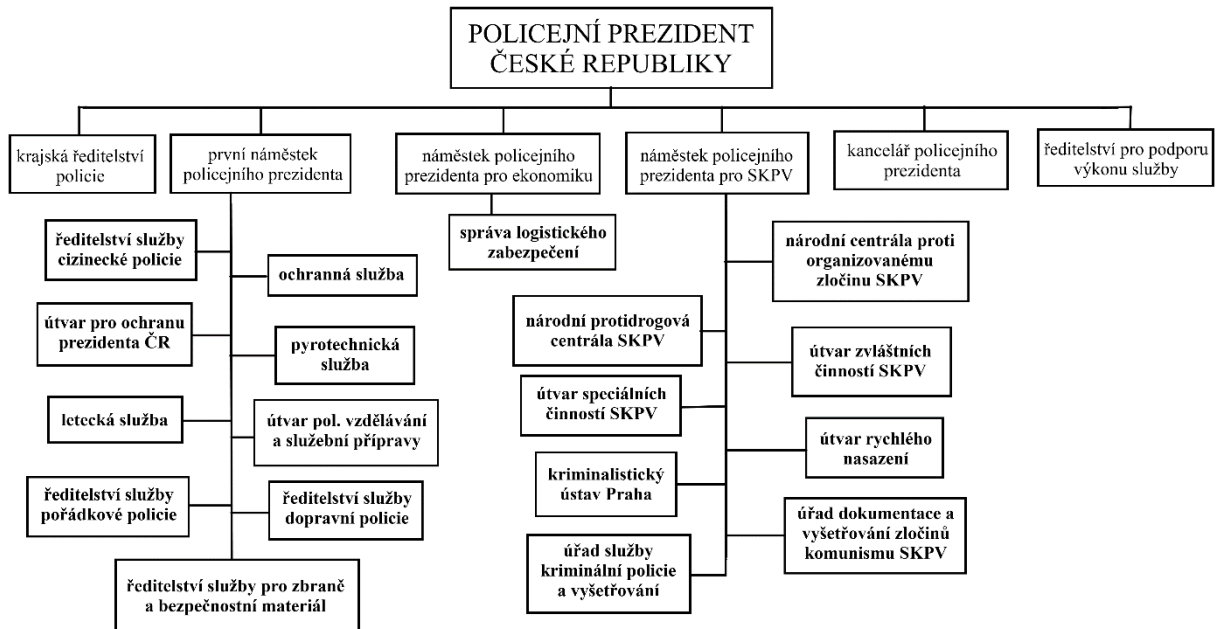
Nyní je zřejmý důvod zřizování Policie prostřednictvím MV. Blíže nám může objasnit činnost Policie i její heslo, které zní: „Pomáhat a chránit“. PČR působí především v ČR, v zákoně číslo 273/2008 Sb., *Zákon o Policii ČR*, ve znění pozdějších předpisů, územní působnost stanovuje v § 3 legislativa takto: „*Policie působí na území České republiky, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak.*“. Samozřejmě tomu může být i jinak. Většinou se jedná o případy speciálních útvarů, plnících zvláštní úkoly v zahraničí, které jsou upraveny zvláštními zákony a útvary policie zřízeny v rámci krajských ředitelství (Česko, 2008). Tyto útvary častokrát spolupracují s kolegy v zahraničí při odhalování zvlášť závažné trestné činnosti.

PČR působí tedy na celém území ČR a je tvořena útvary. Mezi útvary patří Policejní prezidium ČR v čele s policejním prezidentem, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství a útvary zřízené krajským ředitelstvím. Útvary s celostátní působností jsou zřizovány MV na návrh policejního prezidenta. Útvary zřízené v rámci krajských ředitelství na jejich návrh zřizuje policejní prezident (Česko, 2008).

Další důležitou normou, která je podstatná pro PČR, respektive policisty samotné, je zákon č. 361/2003 Sb., *O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*, ve znění

pozdějších předpisů. Tento zákon pojednává o předpokladech, které musí uchazeč splňovat, pojednává o základních povinnostech příslušníků bezpečnostního sboru, ale také i o omezení některých práv, přičemž musí nutně omezit příslušníky bezpečnostních sborů na jejich právech, aby mohli vhodně vykonávat svou činnost a nenabývat nežádoucím způsobem výhod nebo dokonce být v možném střetu zájmů (Česko, 2003).

Na následujícím obrázku číslo 3 je znázorněna celorepubliková organizační struktura PČR.

Obrázek 3 Organizační struktura PČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie České republiky, 2017)

Na obrázku číslo 3 výše, je znázorněna *Organizační struktura PČR*, v jejímž čele stojí od 1.12.2018 nový policejní prezident. Jmenoval jej ministr vnitra a novým policejním prezidentem se stal brig. gen. Mgr. Jan Švejdar, který má mnohaleté zkušenosti, dříve působil jako ředitel KŘP Hradec Králové a v neposlední řadě ve stejné funkci ředitele KŘP pro Pardubický kraj. Předchůdcem brigádního generála Švejdara byl genpor. Mgr. Bc. Tomáš Tuhý. Ph.D. MBA. Policejní prezident má v gesci jednotlivé útvary, které pod něj spadají. Jedná se o útvary s celorepublikovým nebo krajským působením (Policejní prezidium České republiky, 2020).

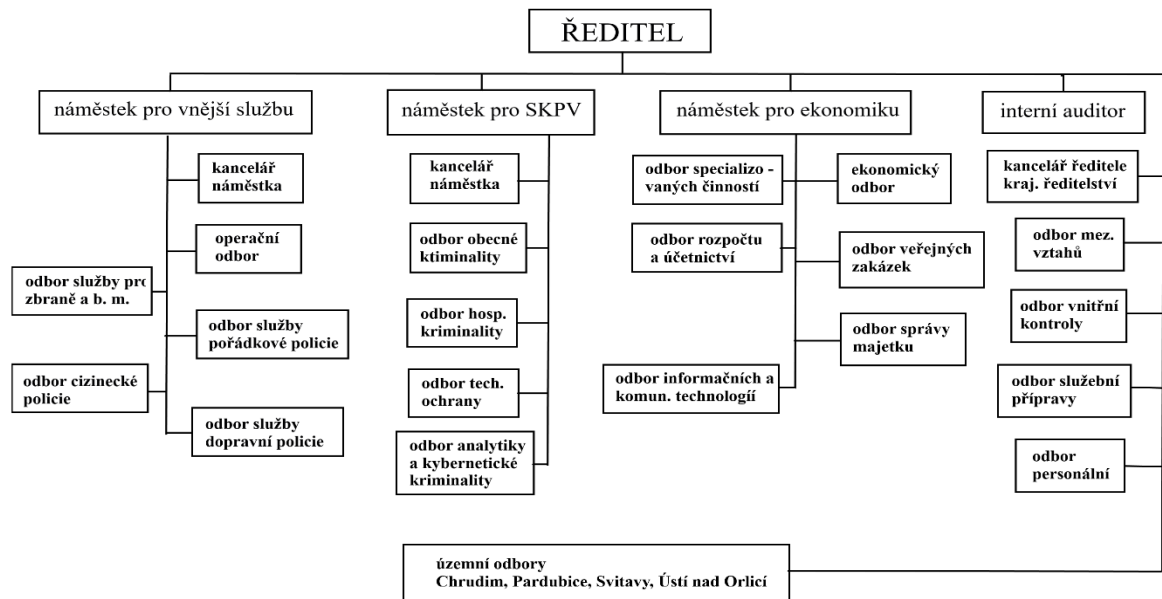
Útvary se dále pak rozdělují do jednotlivých pododborů, které vidíme na obrázku, kde je zobrazena sekce krajských ředitelství policie, jež zastávají nejvyšší funkci ředitelé. Níže je přiblíženo konkrétně Krajské ředitelství policie Pardubického kraje. Funkci náměstka

policejního prezidenta zastává genmjr. Mgr. Martin Vondrášek, tato pozice nahradila dřívější pozici, kterou byla pozice „náměstka policejního prezidenta pro vnější službu“. Náměstkem policejního prezidenta pro ekonomiku je plk. Ing. Michal Keřka. Další důležitou složkou je Služba kriminální policie a vyšetřování (dále již SKPV) a v neposlední řadě náměstek pro tuto složku. Náměstkem policejního prezidenta pro SKPV je v současné době plk. Mgr. Pavel Krákora, který je ve služebním poměru od roku 1990. Plukovník Krákora má tedy bohaté zkušenosti s vedením policistů a v minulosti se již podílel přímo, ale i nepřímo na řešení závažných TČ (Policejní prezidium České republiky, 2020).

Činnost SKPV je velmi specifická, protože se zaměřuje na zabezpečení osob, které mohou být v ohrožení v důsledku vedeného trestního řízení, poskytuje podporu ostatním policejním útvarům, například poskytnutím tzv. „skrytého agenta“. Útvar SKPV vznikl začátkem tisíciletí, konkrétně v roce 2001 s rozšířením páchané kriminality jednotlivců sdružených do organizovaných skupin a zároveň zvýšením její závažnosti. Na obrázku si lze rovněž všimnout, že organizační struktura je liniová, což znamená, že veškeré schvalovací procesy a úkony neschvaluje pouze jeden člověk (Policejní prezidium České republiky, 2020).

Strukturální rozdělení do útvarů a následně odborů či pododborů, určuje dané odpovědnosti, které jednotlivý útvar řeší, případně pokud není případ v jeho kompetenci, předává jej jiným relevantním útvarům. Tím dochází i k vyššímu objasnění kriminality, kde je-li dobře nastavena struktura, dochází k rychlejšímu a snadnějšímu vyšetřování a následnému objasňování TČ (Policejní prezidium České republiky, 2020).

Na obrázku číslo 4 je znázorněna organizační struktura Krajského ředitelství policie Pardubického kraje (KŘPPK).

Obrázek 4 Organizační struktura Krajského ředitelství policie Pardubického kraje

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR: Útvary Policie ČR, 2020a)

Členění Policejního sboru ČR, konkrétně v Pardubickém kraji znázorňuje obrázek číslo 4. V čele resortu policie Pardubického kraje stojí ředitel. Tuto funkci v současné době zastává plk Mgr. Jan Ptáček, MBA. Plukovník Ptáček vystřídal plk. Mgr. Marcela Daníčka. Plukovník Daníček zastává aktuálně funkci náměstka pro SKPV. Tato pozice byla již vysvětlena.

Náměstkem ředitele KŘPPK pro vnější službu je plk. Mgr. Miloslav Houdek. Tato pozice zůstala v organizační struktuře KŘP beze změny, zatímco u policejního prezidia byla tato funkce přejmenována a byly jí vymezeny nové činnosti. Funkci náměstkyně ředitele KŘPPK pro ekonomiku zastává Renata Kaňková. Další odbory, spadající pod tento útvar jsou: Odbor specializovaných činností, Odbor rozpočtu a účetnictví, Odbor správy majetku, Odbor informačních a komunikačních technologií, či Odbor veřejných zakázek (Policie České republiky – KŘP Pardubického kraje, 2020).

PČR je na základě podkladů, prezentovaných výše, zcela nepochybně jednotný a ozbrojený bezpečnostní sbor. PČR má sloužit veřejnosti (rezidentům, ale i nerezidentům ČR), dále chránit bezpečnost osob a majetku a zajišťovat udržení veřejného pořádku a předcházet trestné činnosti (např. skrz preventivní akce) a také plnit úkoly podle řádu trestního a další povinnosti k dosažení vnitřního pořádku a bezpečnosti (Balabán, 2010).

3.3 Městská policie

Městská policie nemá sloužit k aktivnímu boji se zločinem. Města vede k jejímu zřízení fakt, že: „*Pokud obec zřídí obecní policii, kvalifikovaně jí řídí a odpovídajícím způsobem personálně a materiálně vybaví, může tak získat vlastní účinný nástroj k plnění preventivních, ale i represivních úkolů spojených se zabezpečováním místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce*“ Balabán (2010, s. 277).

Městskou policii tedy zřizují větší města, kde má smysl mít obecní (městskou) policii z důvodu jak prevence, tak i represivních úkolů. Strážníci navíc mohou ovlivňovat svou přítomností i spokojenost občanů, jelikož jejich cílem je primárně pomáhat občanům či návštěvníkům daného města.

Hlavním rozdílem jsou však pravomoci policistů, respektive obecních strážníků. Ministerstvo vnitra (2019) tvrdí: „*Obecní policie je orgánem obce. Jejím hlavním úkolem je zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce.*“ Kdy ve své knize rozděluje policii následovně Balabán (2010, s.157): „... *o specifikaci dle zřizovatele bezpečnostního sboru. Tak můžeme hovořit o státní policii (Policie ČR), jejíž příslušníci jsou policisté, a městské, obecní či komunální policii, jejíž zaměstnanci jsou označováni jako strážníci.*“

Důležité je nezaměňovat pravomoci policistů PČR s pravomocemi jednotlivých městských (potažmo obecních) strážníků. Na to ostatně myslí i samotný zákon, jak zmiňuje Ministerstvo vnitra (2019): „*Úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti plní v České republice Policie České republiky, která mimo jiné chrání bezpečnost osob, majetek a veřejný pořádek, plní úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony a dalšími právními předpisy.*“

Dále Ministerstvo vnitra (2019) upozorňuje na možnost, nikoliv povinnost mít zřízenou městskou, respektive obecní policii: „*V souladu s právním řádem České republiky obce v samostatné působnosti ve svém územním obvodu a s ohledem na místní předpoklady a zvyklosti vytvářejí podmínky pro uspokojování potřeb občanů, včetně ochrany veřejného pořádku, respektive místních záležitostí veřejného pořádku, k jehož zabezpečení si mohou zřizovat obecní (městskou) policii.*“

4 ANALÝZA KRIMINALITY V PARDUBICKÉM KRAJI

V kapitole čtyři je představena konkrétní analýza páchané kriminality na území Pardubického kraje. Pro lepší porovnání páchané trestné činnosti zasadila autorka do kontextu i další dva kraje spadající do NUTS II. Severovýchod. Je představena metodika prováděného výzkumu, na kterou je navázáno představením jednotlivých krajů, přičemž zvláštní pozornost je věnována Pardubickému kraji a jeho okresům. Autorka dále pokračuje ve zkoumání jednotlivých druhů TČ rozdělených dle TSK v jednotlivých okresech.

4.1 Metodika výzkumu

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit vývoj a strukturu trestné činnosti páchané na území Pardubického kraje, včetně okresního členění, za období minimálně posledních pěti let. Pro více vypovídající analýzu však autorka zvolila období posledních deseti let.

Data využitá k dosažení cíle bakalářské práce, tedy vyhodnocení vývoje kriminality v Pardubickém kraji dle jednotlivých okresů, byly získány vlastním zpracováním dat obdržených na základě zákona číslo 106/1999 Sb., *O svobodném přístupu k informacím*, ve znění pozdějších předpisů. Informace k vhodnému rozčlenění jsou získány z legislativních pramenů, či publikací odborníků z praxe. Na základě jednotlivých grafů páchané kriminality dojde k analýze páchané trestné činnosti na území Pardubického kraje.

V práci je využita metoda hloubkového vyhodnocení dat a informací z odborné literatury internetových pramenů, a především informací získaných na základě zákona číslo 106/1999 Sb., *O svobodném přístupu k informacím*, ve znění pozdějších předpisů od KŘP Pardubického, Královehradeckého a Libereckého kraje. Tyto informace je nutné zpracovat dle teorie odborníků z praxe. Po analýze celkové kriminality v krajích NUTS II je věnována pozornost závislosti majetkové kriminality a nezaměstnanosti. Tato korelační závislost je popsána v kartogramu obdobně jako procentuální nárůst mravnostní kriminality v okresech NUTS II Severovýchod. Poté je pozornost věnována pouze Pardubickému kraji a jeho okresům, z toho důvodu je představena celková kriminalita rozdělena dle TSK v Pardubickém kraji. Pro lepší přehlednost je poté představen celkový počet páchané trestné kriminality nikoliv dle TSK, ale rozdělen dle jednotlivých okresů. Poté je pozornost věnována jednotlivým trestným činům dle TSK ve sledovaném období v letech 2010–2019, jedná se o analýzu obecné, zbývající, hospodářská a vojenská. Analýza jednotlivých činů, vyjma vojenské kriminality, je doplněna

o objasněnost dané kriminality vyjádřena v % v letech 2010–2019. Na tyto grafy navazuje objasněnost jednotlivých činů dle TSK ovšem v absolutním zastoupení. Pozornost je věnována okresu Pardubice, jakožto nejvíce zasaženému okresu nežádoucí kriminalitou ve všech druzích dle TSK. Je představen index kriminality pro okres Pardubice, na který navazuje index s ukázkou závislosti na nezaměstnanosti. Pozornost je věnována rozdělení trestných činů dle TSK, která je rozebrána dopodrobna v okresu Pardubice v letech 2010–2019. Na závěr je pozornost věnována obecné kriminality, která úzce souvisí s nezaměstnaností. Na závěr je představena objasněnost této kriminality ve sledovaném období pro okres Pardubice.

Analýzou poskytnutých dat budou potvrzeny, nebo naopak vyvráceny následující hypotézy:

Hypotéza první: Celková kriminalita v Pardubickém kraji se v porovnání s ostatními kraji NUTS II Severovýchod výrazně nevymyká celkové kriminalitě v těchto regionech.

Hypotéza druhá: Kriminalita a trend jejího vývoje má v Pardubickém kraji v letech 2010–2019 klesající tendenci.

Hypotéza třetí: Existují určité druhy kriminality, které jsou výrazně odlišné v jednotlivých okresech Pardubického kraje.

Hypotéza čtvrtá: Nezaměstnanost a majetková kriminalita jsou ve vzájemné závislosti.

Pro potvrzení či vyvrácení výše uvedených hypotéz bude autorka analyzovat získaná data, která jsou charakterizována doprovázejícími trendy vývoje jednotlivých indikátorů. Proto bude rozebrán vývoj kriminality v Pardubickém kraji členěný dle rozdělení kódů TSK v letech 2010–2019. Pozornost bude zaměřena na obecnou, zbývající, hospodářskou a vojenskou kriminalitu, kde u vybraných druhů kriminality bude znázorněna i míra objasněnosti. Autorka se zaměří konkrétně na okres Pardubice, jakožto nejpostiženější okres z celého Pardubického kraje.

4.2 Charakteristika NUTS II

ČR rozdělujeme do osmi územních regionů označovaných jako NUTS II. Do regionu NUTS II Severovýchod spadá Pardubický, Královehradecký kraj a kraj Liberecký, kde užší rozdělení je dle okresů, respektive NUTS III (DotaceEU, 2021).

Liberecký kraj se svou rozlohou skoro 3 200 km² (3163,4 km²) zabírá cca 4 % z celého území ČR a nachází v severní části ČR. Počtem obyvatel se blíží ke 450 tisícům (443 690), přičemž sousedí s Německem na západě a s Polskem na východě. V ČR sousedí s krajem Hradec Králové na východě, se Středočeským krajem na jihu a na západě s krajem Ústí nad Labem.

Liberecký kraj má celkem čtyři okresy, a to Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily (Místopisný průvodce, 2021).

Královehradecký kraj je díky své rozloze (4759 km²) devátým největším krajem, protože svou rozlohou zabírá celých 6 % z území ČR. Počet obyvatel je evidován přes 550 tisíc (551 647). Hradec Králové je oblíbeným místem pro trávení volného času a významným uzlem cestovního ruchu, díky národnímu parku Krkonoše, který svou rozlohou zabírá více než polovinu Královehradeckého kraje. Kraj Hradec Králové má pět okresů, jmenovitě Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. (Královehradecký kraj, 2018).

Pardubickému kraji dominuje město Pardubice, po němž je kraj pojmenován. Město Pardubice stejně jako Pardubický kraj se nachází v polabské nížině. Pardubický kraj se nachází ve východních Čechách a sousedí s pěti kraji. Mimo jiného hranice Pardubického kraje tvoří také částečně státní hranici s Polskou republikou. Pardubický kraj se rozkládá na více než 4 519 km² a obývá ho přes 522 600 obyvatel. Nejvíce obyvatel žije v nejlidnatějších Pardubicích, tedy krajském městě, díky pohodnému zázemí k životu se širokou dostupností veškerých služeb. Pardubice mají velmi výhodnou strategickou polohu nejen díky návaznosti na dálnici D11 či lodní dopravu přes řeku Labe, ale také díky železničnímu uzlu, který prochází přes Pardubice. Město Pardubice mimo jiné disponuje mezinárodním letišťem, které bývalo v poslední době hojně využíváno, navíc mají Pardubice výhodnou polohou s krátkou dojezdovou vzdáleností do ostatních krajů či krajských měst. V Pardubicích a jeho okolí se nachází několik historických památek, a pestrý kulturní život napříč celým kalendářním rokem, např. Velká Pardubická, plochodrážní závod známý pod názvem Zlatá přilba a další sportovní spolky a kluby. V Pardubicích se nachází také mnoho vzdělávacích institucí, jako například univerzita Pardubice, která poskytuje jako spádová škola vzdělání lidem z celého kraje (Půček, 2013).

Pardubický kraj je také kraj plný různorodého druhu průmyslu. Jedná se především o průmysl chemický s bohatou tradicí, průmysl potravinářský, strojírenský či elektrotechnický. V poslední dekádě se rozmohla rovněž výstavba nových průmyslových zón, které lákají čím dál více investorů a v návaznosti nabídkou různých pracovních pozic též pracovníků, kteří jsou dost často díky lukrativní pracovní nabídce nuceni zvážit stěhování ze vzdálenějších regionů blíže k Pardubicím. V Pardubickém kraji se nachází čtyři okresy. Konkrétně se jedná o:

- pardubický,
- chrudimský,
- orlickoústecký,
- svitavský (BusinessInfo, 2017).

Pardubický okres je pojmenovaný po krajském městě Pardubice. Má strategicky výhodnou polohu, jak již bylo zmíněno, a to i přes skutečnost, že se jedná se o nejmenší okres s pouhými 880 km². Díky tak malé rozloze a nejmenší nezaměstnanosti v okrese, která dosahuje hodnoty 2 % je zde poměrně vysoká hustota obyvatel. Hustota obyvatel na 1 km² dosahuje 199 osob, což je poměrně alarmující číslo. Není proto překvapením, že Pardubický okres je doslova líhní průmyslu, kdy kolem Pardubic vzniklo v posledních letech několik průmyslových zón. Zde převládá výroba elektroniky, výpočetní techniky, neméně důležitou roli stále hraje strojírenství či petrochemie a potravinářství. Většinou je těžiště průmyslu navázáno přímo na Pardubice, částečně také na okolní přilehlá města, např. Přelouč či Holice (Český statistický úřad, 2020a).

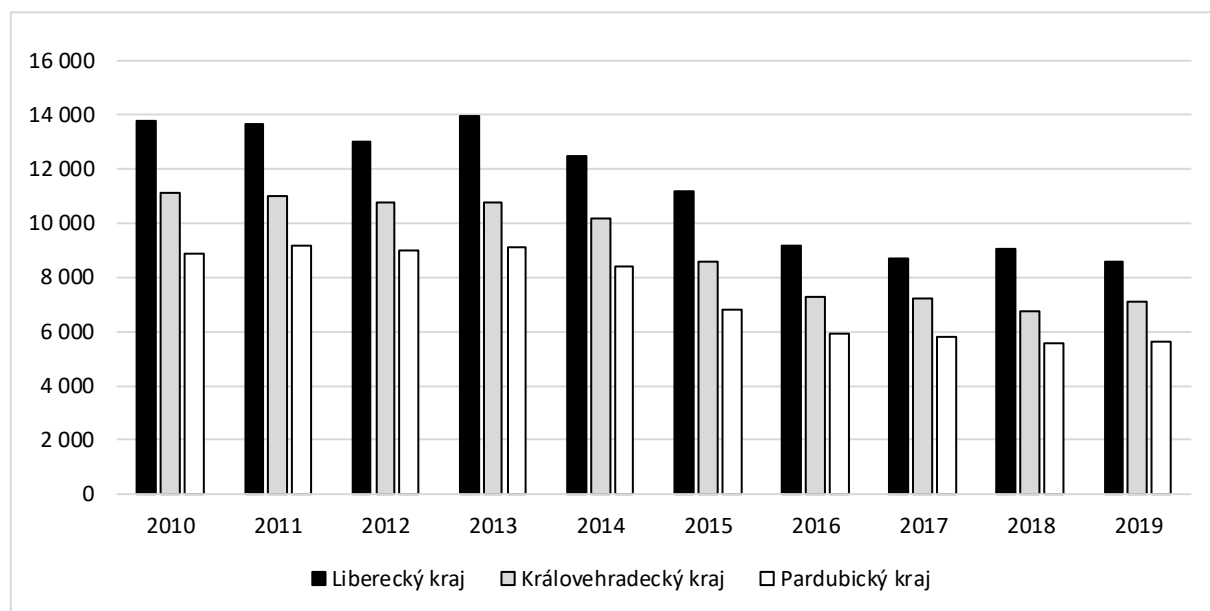
Chrudimský okres, též nazývaný Athény východních Čech se nachází jižně od Pardubic, a tedy i od Pardubického okresu. Prim tvoří v chrudimském okrese město Chrudim, přičemž celý chrudimský okres lze považovat z ekonomického hlediska za okres spíše zemědělsko-průmyslový. Jeho rozloha činí 993 km², proto jej lze označit za středně-velký okres. Ke dni 1.1.2020 byla v chrudimské okrese zaznamenána 2,5 % nezaměstnanost, což jej z tohoto pohledu zařadilo k druhému nejhoršímu okrese v Pardubickém kraji (Netolický, 2017).

Orlickoústecký okres se nachází v severovýchodní části Pardubického kraje, jeho největším městem je Ústí nad Orlicí a celý okres zabírá plochu 1 267 km². Jedná se tedy o druhý největší okres v Pardubickém kraji. Orlickoústecko má rovněž rozšířený průmysl, který je velmi pestrý a není jednosměrně orientován. V porovnání s ostatními okresy bylo ke dni 1. 1. 2020 evidováno pouze 1,8 % nezaměstnaných, což z Orlickoústecka činí nejlepší kraj v tomto ohledu z celého Pardubického kraje (Český statistický úřad, 2020b).

Svitavský okres se rozkládá na jihovýchodním výběžku Pardubického kraje a jeho největším městem jsou Svitavy. Plocha Svitavského okresu činí 1 379 km², což jej v porovnání s ostatními okresy staví do role největšího okresu Pardubického kraje. S ohledem na velikost tohoto okresu a počet obyvatel s sebou tento poměr přináší také fakt, že je hustota jeho zalidnění na 1 km² pouhých 76 obyvatel, což je suverénně nejnižší hodnota celého kraje. Ke dni 1. 1. 2020 bylo

bohužel v uvedeném kraji evidován nejvyšší počet nezaměstnaných, a to 2,7 %. Na Svitavský region se dlouhodobě soustředí pomoc státu (Český statistický úřad, 2020c).

Po představení okresů Pardubického kraje a krajů Libereckého a Královehradeckého, které všechny spadají do NUTS II označovaného jako Severovýchod je prezentován celkový počet spáchaných skutků v daných krajích v letech 2010–2019.

Obrázek 5 Registrované trestné činy NUTS II Severovýchod v letech 2010–2019

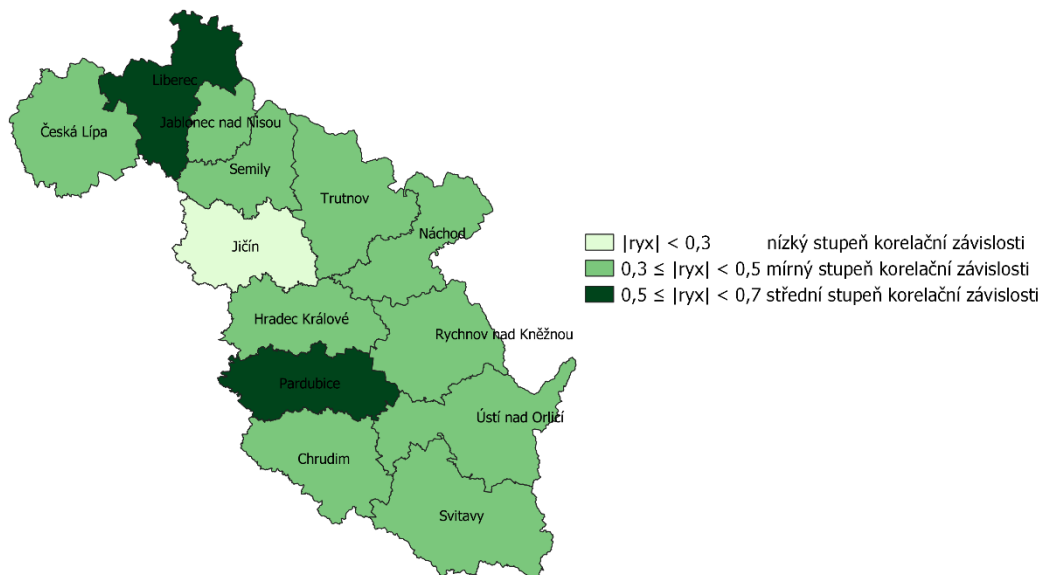
Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020a; Policie ČR, 2020b)

Na obrázku číslo 5 je znázorněn vývoj TČ spáchaných na území NUTS II Severovýchod. Jsou zde znázorněny TČ spáchané v Libereckém, Královehradeckém a Pardubickém kraji v letech 2010–2019. Kriminalita v roce 2019 v jednotlivých krajích klesla zhruba o třetinu oproti roku 2010. Lišila se však výše TČ v jednotlivých krajích. Z obrázku číslo 5 je patrné, že kriminalita páchaná na území Libereckého kraje je znatelně vyšší než kriminalita v kraji Královehradeckém nebo Pardubickém. Pardubický kraj má nejvíce obyvatel ze zmíněných krajů, přesto je zde počet TČ v jednotlivých letech nejnižší. Královehradecký kraj je dlouhodobě druhý nejlepší v členění NUTS II.

Důvodem proč Pardubický kraj disponuje dlouhodobě nejnižším počtem spáchaných TČ v NUTS II, může být kombinace relativně vysoké životní úrovně s regionálně nízkou nezaměstnaností. Dalším významným faktorem může být díky relativně vysoké koncentraci obyvatel na malé ploše poměrně snadný způsob monitoringu samotné trestné činnosti

(záznamy, všude přítomné kamerové systémy, funkční městská a státní policie, krátké dojezdové vzdálenosti, rychlá odezva na páchanou trestnou činnost, vysoká míra objasněnosti, atd). Na následujícím obrázku je proto pro porovnání znázorněn počet spáchaných TČ dle TSK ve vztahu k míře nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v roce 2010 až 2019.

Rozdělení územních odborů NUTS II Severovýchod dle korelace majetkové kriminality a nezaměstnanosti mezi lety 2010 a 2019

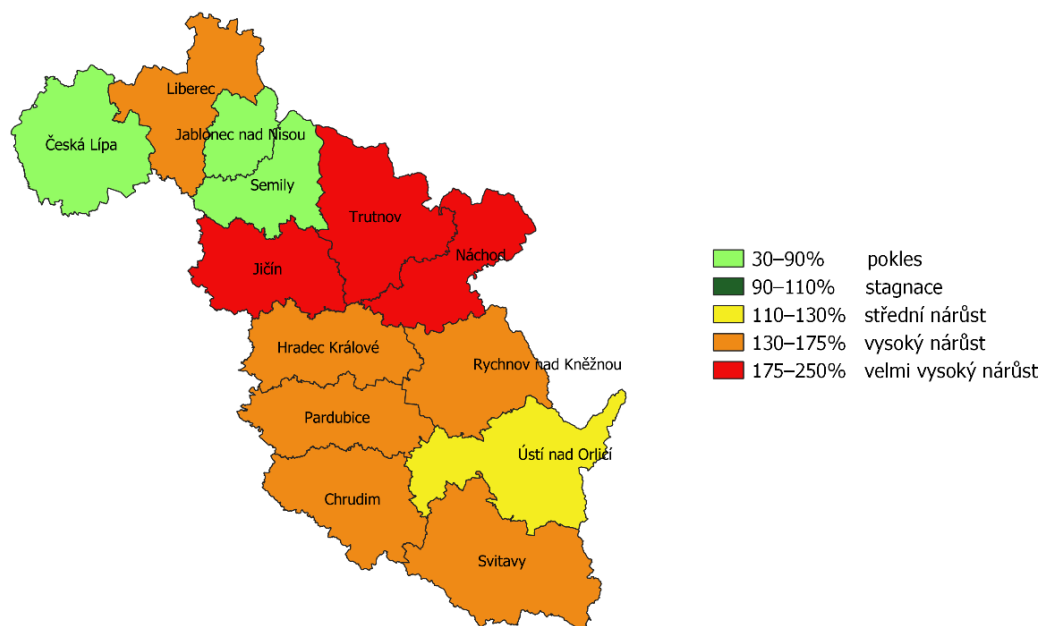
Obrázek 6 Stupeň korelační závislosti majetkové kriminality a nezaměstnanosti v okresech NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020a; Policie ČR, 2020b)

Na obrázku číslo 6 lze vidět kartogram znázorňující stupeň korelační závislosti majetkové kriminality a nezaměstnanosti v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019.

Z kartogramu je patrné, že korelační závislost je nejvyšší v okresech, kde se nachází krajské město Libereckého a Pardubického kraje. Výjimku tvoří pouze Královehradecký kraj, uvnitř něhož se nachází pouze jediný okres, ve kterém je majetková kriminalita a nezaměstnanost v nejnižší korelační závislosti, konkrétně se jedná se o okres Jičín. Ostatní okresy, až na dříve zmíněné výjimky, korelují středně silně. Na základě těchto skutečností provede autorka detailní analýzu samotného Pardubického kraje a v něm dosahované hodnoty nezaměstnanosti, která je hypotézou číslo čtyři označena jako možná příčina negativně ovlivňující obecnou, ale i celkovou kriminalitu Pardubického kraje.

Procentuální nárůst mravnostní kriminality v okresech NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019

Obrázek 7 Nárůst mravnostní kriminality v okresech NUTS II Severovýchod mezi lety 2010 a 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020a; Policie ČR, 2020b)

Na obrázku číslo 7 je dominující míra růstu mravnostní kriminality vysokými nárůsty u šesti regionů ze třinácti, následně mají tři další regiony nárůst dokonce v kategorii velmi vysoký. Pouze v jediném regionu je registrován střední nárůst mravnostní kriminality a ve třech dalších je evidován dokonce její pokles. Z těchto údajů vyplývá, že mravnostní kriminalita, která je součástí obecné kriminality se oproti výchozímu roku v celkovém sledování rapidně zvýšila. V Královéhradeckém kraji byl zaznamenán nejvyšší nárůst mravnostní kriminality, téměř o dvojnásobek (konkrétně z 95 evidovaných TČ v roce 2010 na 187 TČ roku 2019). Není proto překvapením, že ve všech okresech Královéhradeckého kraje je zaznamenán vysoký nárůst mravnostní kriminality ve sledovaných letech. Druhým nejhorším (potažmo nejlepším) krajem je Pardubický kraj, kde byl zaznamenán růst mravnostní kriminality o více než 35 % (konkrétně ze 72 evidovaných TČ na 98 TČ). Pozitivní je skutečnost, že mravnostní kriminalita stále nepřesáhla hranici 100 TČ.

Jak již bylo naznačeno, v Pardubickém kraji byl ve třech ze čtyř okresů indikován vysoký nárůst kriminality. Nejlepším okresem v tomto pohledu vychází Ústí nad Orlicí, kde došlo dokonce ke snížení sledovaných hodnot. Liberecký kraj je z pohledu vývoje mravnostní kriminality jednoznačně nejúspěšnější. Mravnostní kriminalita v Libereckém kraji klesla o více než třetinu

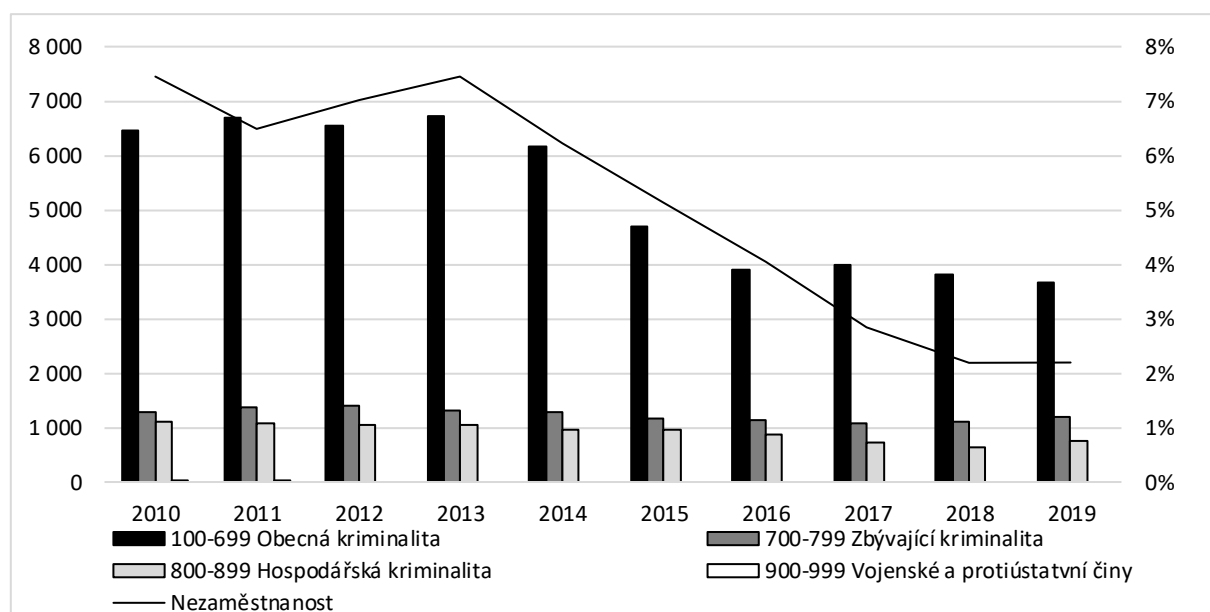
(konkrétně ze 188 evidovaných TČ na 134 TČ). Jediným okresem v Libereckém kraji, kde vzrostla sledovaná kriminalita, byl okres Liberec.

Naopak za neúspěšnější okres lze označit Českolipsko, kde klesla zaznamenaná mravnostní kriminalita z 98 evidovaných TČ na pouhých 29 TČ. Tento rapidní pokles je možné přičíst skutečnosti, že PČR zadržela delikventa, který měl na svědomí drtivou většinu TČ (v rozsahu několika desítek případů) spadajících právě do mravnostní kriminality (Policie České republiky - KŘP Ústeckého kraje, c2021).

Je vhodné uvést statistický údaj, že evidovaná mravnostní kriminalita dosahovala výše jednotek až desítek případů, přičemž v jednotlivých okresech dosahovala za celý rok maximálně jednotek stovek TČ.

4.3 TSK dle jevů v Pardubickém kraji

K naplnění cíle práce je provedena podrobná analýza páchaných TČ v Pardubickém kraji. TČ jsou rozděleny dle TSK a jednotlivých okresů. Na obrázku číslo 8 je znázorněno rozdělení TČ dle TSK a vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v letech 2010–2019.

Obrázek 8 Počet TČ dle TSK v Pardubickém kraji v letech 2010–2019 a vývoj nezaměstnanosti (v%)

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2021b; Policie ČR, 2019)

Sledováním vývojového trendu počtu jednotlivých TČ v Pardubickém kraji v závislosti na trendu vývoje nezaměstnanosti v letech 2010–2019, je patrné, že během posledních deseti

let znatelně klesl počet celkové kriminality. Klesl tak v celkovém měřítku součet veškeré zmíněné kriminality rozdělené dle TSK.

Obecně lze hodnotit trend celkových TČ jako trvale klesající, což je patrné již od roku 2014. Důvodů lze opět spatřit několik, mezi nejvýznamnější nejspíše patří důsledná práce složek činných v odhalování trestné činnosti, aplikování nastavených sankcí, zvyšující se životní úroveň obyvatelstva, pokles procenta nezaměstnanosti, prevence TČ nebo například zavádění takových opatření, která snižují celková čísla (informační technologie, objektové CCTV kamery, pulty centralizované ochrany či jiné systémy ostrahy, signalizace, obecná osvětla lepší ochrany majetku atd).

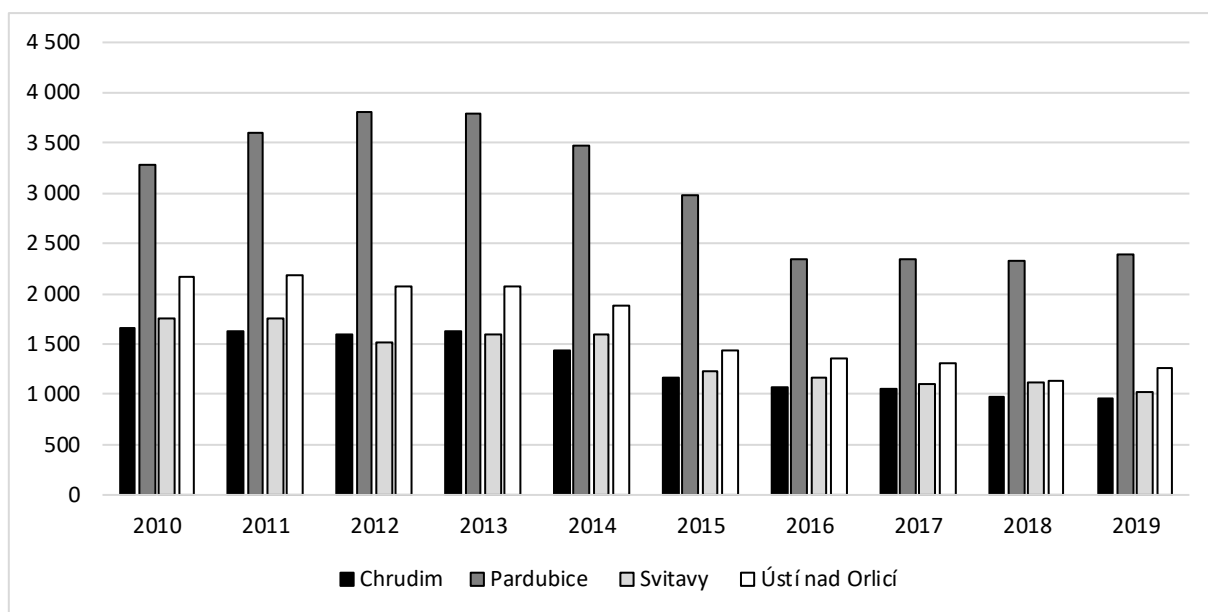
V hustěji zalidněných regionech je to navíc po systematickém monitoringu uzlových, a tedy nejrizikovějších bodů také rychlá reakce policejních orgánů na páchané TČ a poměrně krátká dojezdová vzdálenost k místu právě páchané trestné činnosti.

Z obrázku číslo 8 je zřetelné, že za nižším počtem TČ lze spatřit především pokles kriminality označované jako obecná, jejíž pokles mohl být způsoben právě zmíněnými faktory. Obdobně klesala i hospodářská kriminalita, ačkoliv absolutní hodnota neklesla o tisíce, procentuálně hospodářská kriminalita klesla o téměř 40 %, stejně jako kriminalita obecná.

Další pokles lze z obrázku číslo 8 sledovat u zbývající kriminality, která poklesla v rámci jednotek stovek v absolutních hodnotách, i když byl její procentuální pokles lehce pře 30 %.

Za jednoznačně potlačenou formu kriminality lze od roku 2011 označit kriminalitu Vojenskou, jelikož je poslední výskyt této kriminality registrován v témže roce. Důvodem mohou být zmíněné faktory, které působí i na tyto činy, případně aktivní činnost Vojenské policie, respektive její úspěšnost při řešení nežádoucích jevů v rámci interního řízení s jednotlivci, případně nulová nežádoucí trestná činnost páchaná ze strany vojáků.

Obrázek číslo 8 nerozděluje kriminalitu na jednotlivé registrované TČ v regionech Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí, tedy právě z tohoto důvodu bude pro lepší přehlednost níže rozdělena kriminalita na základě jednotlivých okresů spadající pod Pardubický kraj.

Obrázek 9 Celková kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Pro lepší přehlednost je představena jako první celková kriminalita rozdělená dle jednotlivých okresů. V letech 2010–2013 kriminalita kolísala obecně, kdy od roku 2014 celková kriminalita klesala, výjimkou byl pouze rok 2019, kdy kriminalita v Pardubickém kraji mírně vzrostla, a to o pouhých 1,4 %, přičemž tento nárůst je reprezentován nárůstem o pouhých 79 TČ.

Za negativní jev lze označit růst kriminality obecně, ovšem vzhledem ke skutečnosti, že kriminalita celorepublikově vzrostla o téměř 4 %, je růst o hodnotu menší, než je poloviny celorepublikového průměru v Pardubickém kraji možné označit jako trend pozitivní (IDNES, 2020).

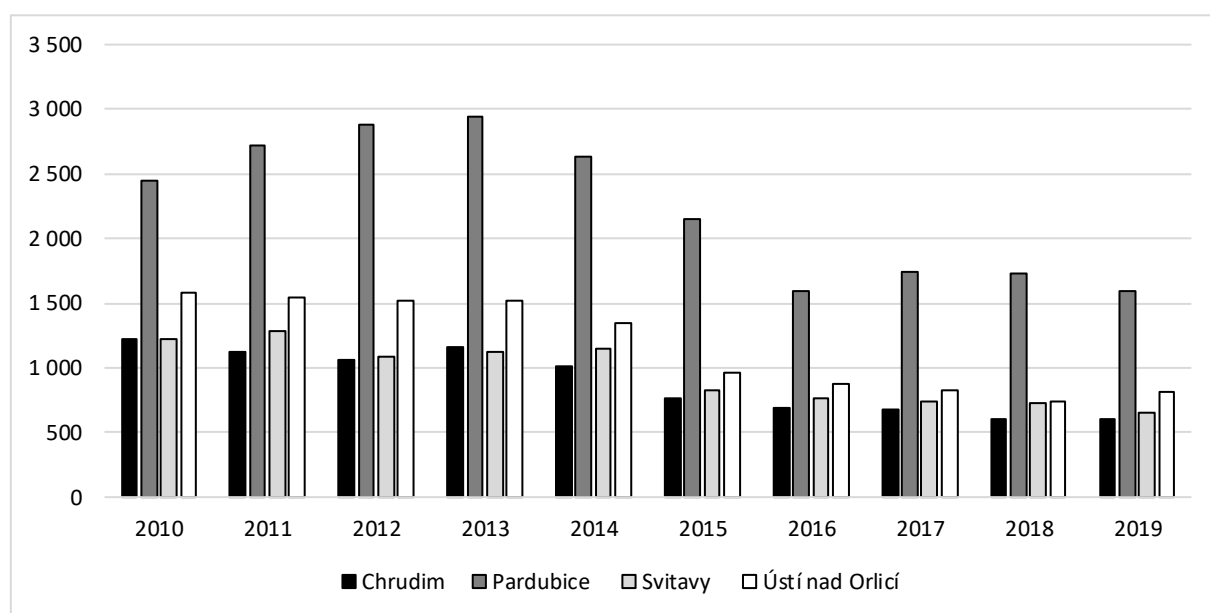
Největšího původce TČ je okres Pardubice, kde hlavním důvodem spatřujeme vysokou koncentraci obyvatel, či obecně vysoké zalidnění, s čímž se logicky pojí i vyšší koncentrace lidí bez domova, kriminálních či jiných zločinců, protože tato individua se podílejí na zvyšování hodnot sledované nežádoucí činnosti.

Dalším krajem, který lze označit jako druhý nejhorší v počtu celkové nežádoucí páchané TČ je okres Ústí nad Orlicí. Vyšší trestná činnost může být důsledkem horší kvality života místních obyvatel i přes nízkou nezaměstnanost nebo jeho poloha v ČR, absence větších měst a tím nabídka relevantních pracovních příležitostí z důvodů nezájmu investorů obecně. To je nejspíše důvodem, proč je na Orlickoústecku soustavně druhá nejvyšší kriminalita v Pardubickém kraji. Skutečností zůstává, že za nejlepší okresy lze z tohoto pohledu označit okres Chrudim a Svitavy.

Okres Chrudim se nachází v dojezdové blízkosti města Pardubic, a tedy i Pardubického okresu. Nízká kriminalita v chrudimském okrese je nejspíše způsobena i tím, že většina pachatelů páchá nežádoucí činnost ve větším městě pod domněnkou větší anonymity. Naopak svitavský a chrudimský okres disponuje nejmenším počtem obyvatel, svitavský okres dokonce nejnižší hustotou zalidnění v celém kraji.

Na obrázku číslo 9 si lze proto povšimnout, že kriminalita ve všech okresech klesala v průběhu sledovaného období, pouze v Pardubickém okrese lze sledovat od roku 2010 až do roku 2013 lehký nárůst kriminality. V posledních pěti letech lze naopak opět spatřit pokles páchané TČ.

Po analýze celkové kriminality dle jednotlivých okresů má autorka za to, že je žádoucí rozebrat jako první obecnou kriminalitu v Pardubickém kraji.

Obrázek 10 Obecná kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Na obrázku číslo 10 lze sledovat obecnou kriminalitu rozdělenou na základě TSK v letech 2010–2019. Na první pohled je zde patrný trend, který je shodně znázorněn i na obrázku číslo 8. Důvodem je již zmíněný fakt, že celkovou kriminalitu tvoří především obecná kriminalita.

Obecná kriminalita má pro okres Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí klesající tendenci, bohužel výjimkou je opět okres Pardubice. Obecná kriminalita v okrese Pardubice v letech 2010–2013 dokonce rostla, aby v roce 2013 dosáhla obecná kriminalita v Pardubickém kraji svého vrcholu, od té doby lze sledovat klesající tendenci až do roku 2016, aby následující rok kriminalita opět

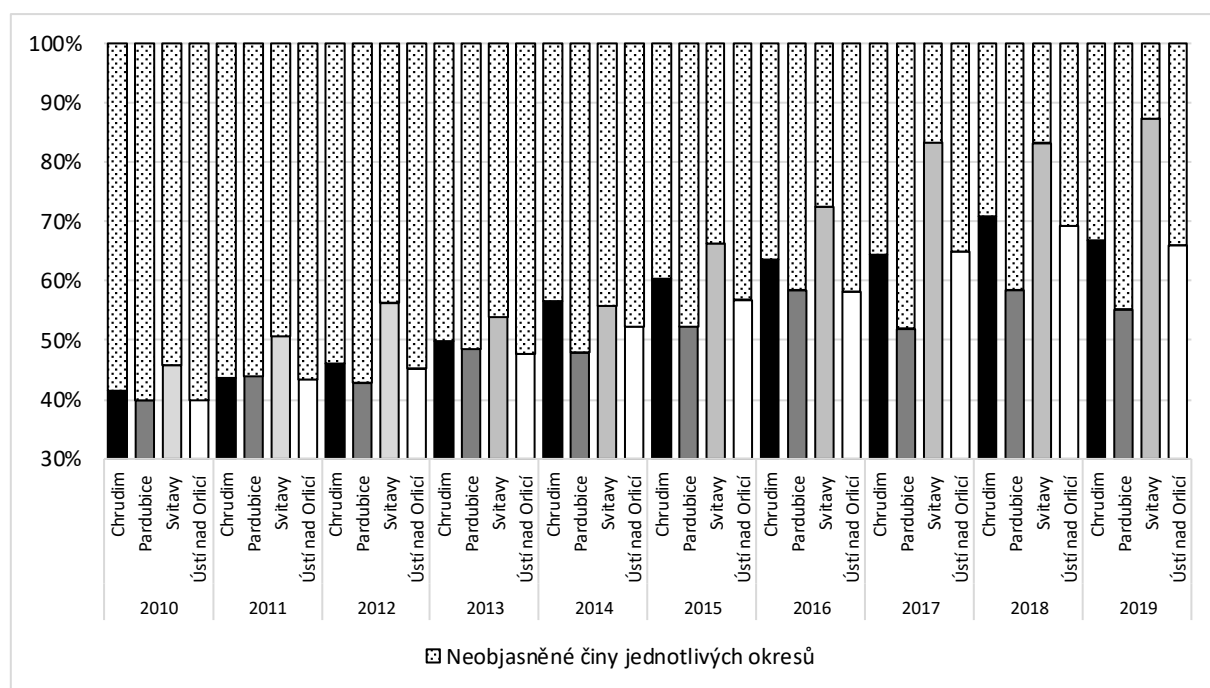
mírně zakolísala dočasným nárůstem. Poslední dva roky se obecná kriminalita ustálila a je možné říct, že klesla o jednotky stovek případů oproti roku 2010.

Obecná kriminalita se v okrese Ústí nad Orlicí v letech 2010–2013 držela na relativně stejné hodnotě, začala klesat až v roce 2014 aby dosáhla minima v roce 2018. V roce 2019 sledovaná kriminalita mírně vzrostla, za pozitivní lze označit, že se jednalo pouze o nárůst několika desítek případů.

V okrese Chrudim obecná kriminalita kolísala, obdobně jako tomu bylo v Ústí nad Orlicí, takže mezi lety 2010–2014 střídavě klesala a rostla. Posléze lze od roku 2015 vidět mírný, přesto však tendenčně zřetelný pokles kriminality.

V podstatě stejný scénář jako v okrese Chrudim, byl i pro okres Svitavy, kdy od roku 2010 do roku 2014 docházelo ke střídání poklesu a růstu zaznamenané obecné kriminality. Od roku 2015 nastal pozvolný pokles obecné kriminality až na dnešní hodnoty.

Evidence jednotlivých druhů páchané trestné činnosti je jistě zajímavý údaj, který lze statisticky zpracovat a vysledovat trendy jednotlivých druhů, ovšem autorka považuje za důležité přihlídnout rovněž na hodnotu tzv. objasnění jednotlivých trestných činů.

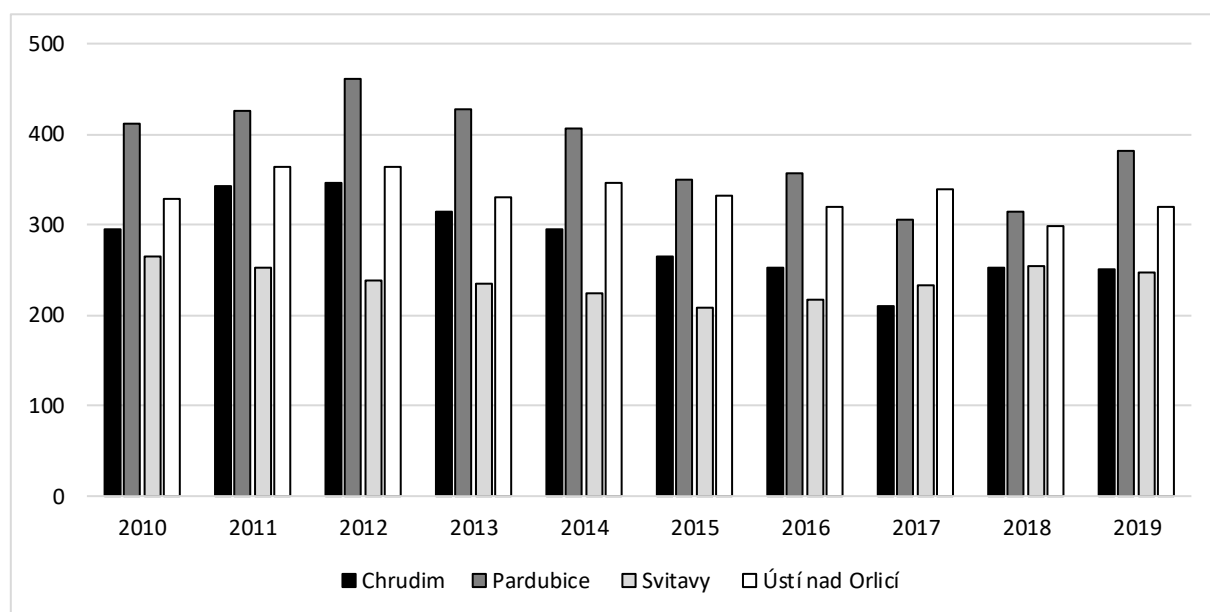
Obrázek 11 Objasněná a neobjasněná obecná kriminalita v jednotlivých okresech v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Obrázek číslo 11 znázorňuje objasněnost a neobjasněnost trestných činů spadajících dle TSK do obecné kriminality rozdělených dle jednotlivých okresů Pardubického kraje v letech 2010–

2019. Z obrázku číslo 11 jasně vyplývá skutečnost, že objasněnost kriminality ve všech okresech spíše stoupala.

Největší nárůst objasněnosti kriminality v porovnání začátku a konce sledovaného období lze spatřit u okresu Svitavy, kde vzrostla objasněnost případů o více než 40 %. Tato vysoká míra objasněnosti může souviset i s jevem, který je popsán v obrázku číslo 10, kdy z tohoto obrázku vyplývá, že obecná kriminalita v okrese Svitavy klesla. Obdobný trend, tedy snížení obecné kriminality v mezi roky 2010 a 2019 v jednotlivých okresech, byl zaznamenán i u ostatních okresů. Tento trend se však neprojevil natolik do objasněné kriminality. V obecnosti lze příčinu vyšší objasněnosti obecné kriminality ve sledovaném období shledávat v moderní době. Kdy páchání obecné kriminality a její objasňování není tolik obtížné jako před 25 lety, kdy neexistovala moderní zařízení, snazší mobilita či technologie.

Obrázek 12 Zbývající kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

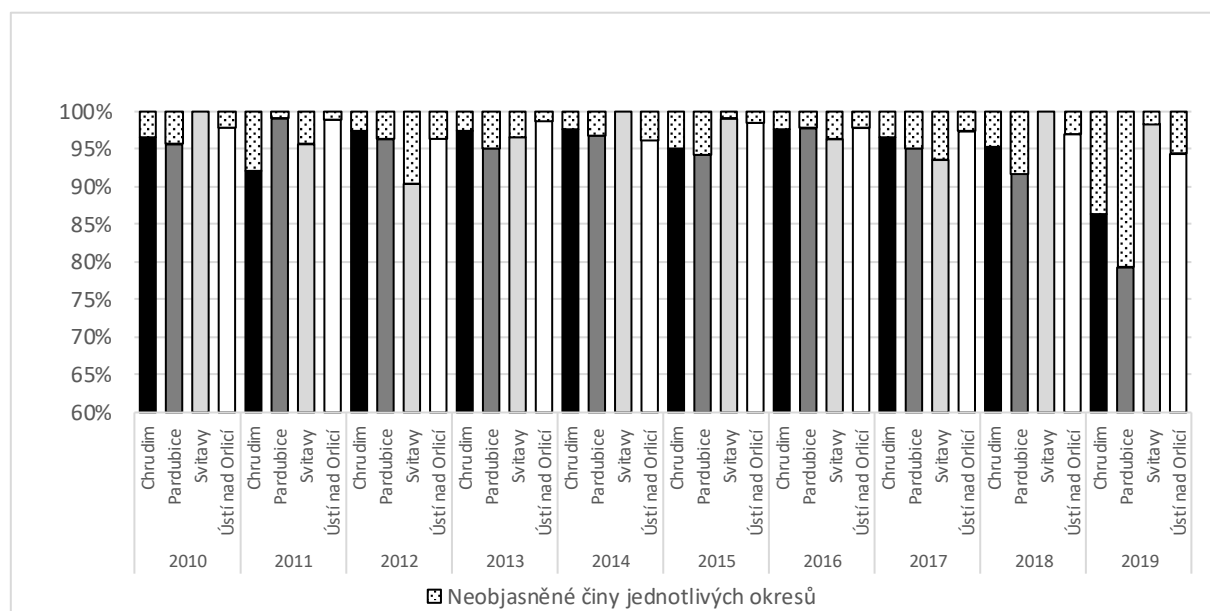
Zbývající kriminalita na obrázku číslo 12 v okrese Pardubice kolísala během 2010–2019, konkrétně v letech 2010–2012 rostla, aby do roku 2017 úspěšně klesala. Výjimkou byl pouze rok 2016, kdy zbývající kriminalita mírně vzrostla. V posledním sledovaném období tří let, zbývající kriminalita oproti předchozím letům a klesajícímu trendu přeci jen v roce 2019 nečekaně vzrostla.

Zbývající kriminalita v okrese Ústí nad Orlicí během let kolísala obdobně jako v pardubickém okrese, přičemž je pouze možné konstatovat, že mezi lety 2010–2019 zbývající kriminalita střídavě klesala a stoupala a není možné přesněji určit, který trend převažoval.

Zbývající kriminalita na Chrudimsku v letech 2010–2012 rostla, následoval pokles zbývající kriminality v letech 2013–2017. V roce 2018 došlo k mírnému růstu kriminality, který se následující rok již neobjevil.

Zbývající kriminalita v okrese Svitavy měla tendenci klesat v letech 2010–2015. Od roku 2016 docházelo k mírnému růstu kriminality až do roku 2018. Od stejného roku lze sledovat mírný pokles této kriminality v okrese Svitavy.

V této části práce autorka opět považuje za důležité poukázat na stupeň objasněnosti jednotlivých případů členěných po sledovaných letech dle odpovídajících okresů.

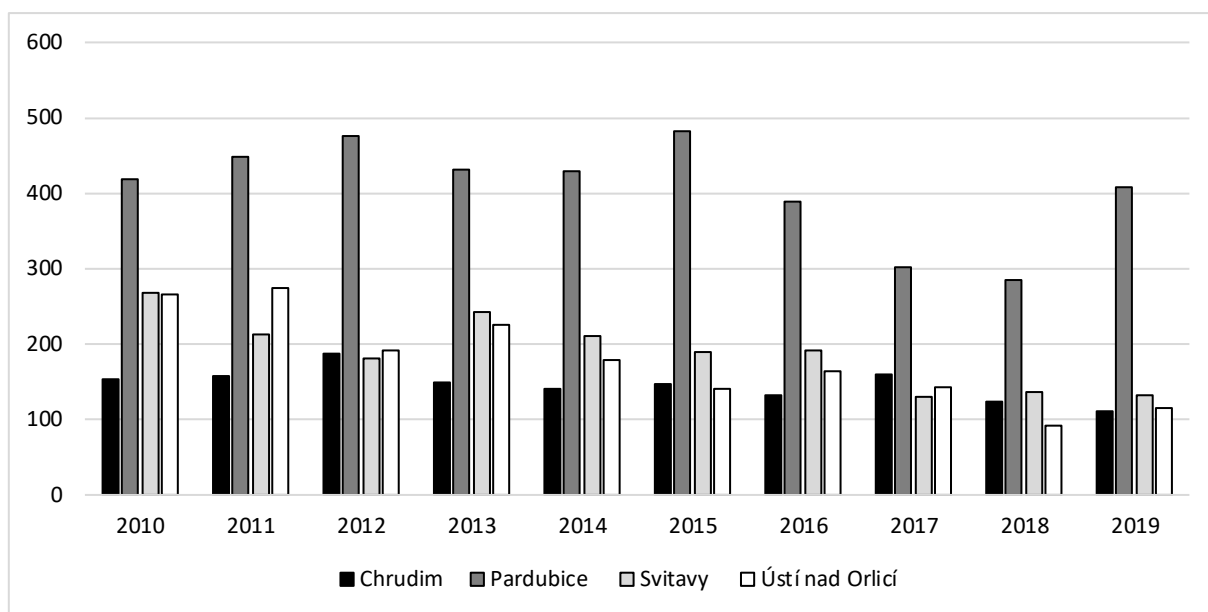

Obrázek 13 Objasněnost a neobjasněnost zbývající kriminality v okresech Pardubického kraje v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Z obrázku číslo 13 vyplývá, že zbývající kriminalita dosahuje objasnění v jednotlivých okresech a sledovaných letech hodnot vyšších, než je 90 %. Výjimkou byl rok 2019 u okresů Pardubice a Chrudim, jinak se vysoká objasněnost případů v průběhu let neměnila a byla stálá. Důvodem je, že do zbývající kriminality se řadí TČ jako např. ohrožení pod vlivem návykové látky či zanedbání povinné výživy atp., tedy většina těchto činů, pokud je odhalena, je následně snadno a průkazně dokázána obviněnému. Právě z důvodu jednoznačné prokazatelnosti pachatelů není otázkou, zda mu bude dokázána jeho vina, ale již jen jaký mu bude určen trest za porušení právních předpisů.

Po představení zbývající kriminality v Pardubickém kraji a jeho okresech je představena hospodářská kriminalita již zmíněného kraje a jeho okresů v letech 2010–2019.

Obrázek 14 Hospodářská kriminalita v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Na obrázku 14 je zjevný dlouhodobě klesající trend hospodářské kriminality v Pardubickém kraji v letech 2010–2018. V roce 2019 celkový počet hospodářské kriminality stoupl o zhruba pětinu, což bylo v absolutních číslech reprezentováno zhruba 140 nežádoucími jevy. Tento vzestup hospodářské kriminality v Pardubickém kraji je paradoxní, protože naopak mezi lety 2018 a 2019 celorepublikově hospodářská kriminalita klesla. Pouze dva kraje z celé republiky zaznamenaly růst hospodářské kriminality, přičemž jedním z nich byl právě kraj Pardubický.

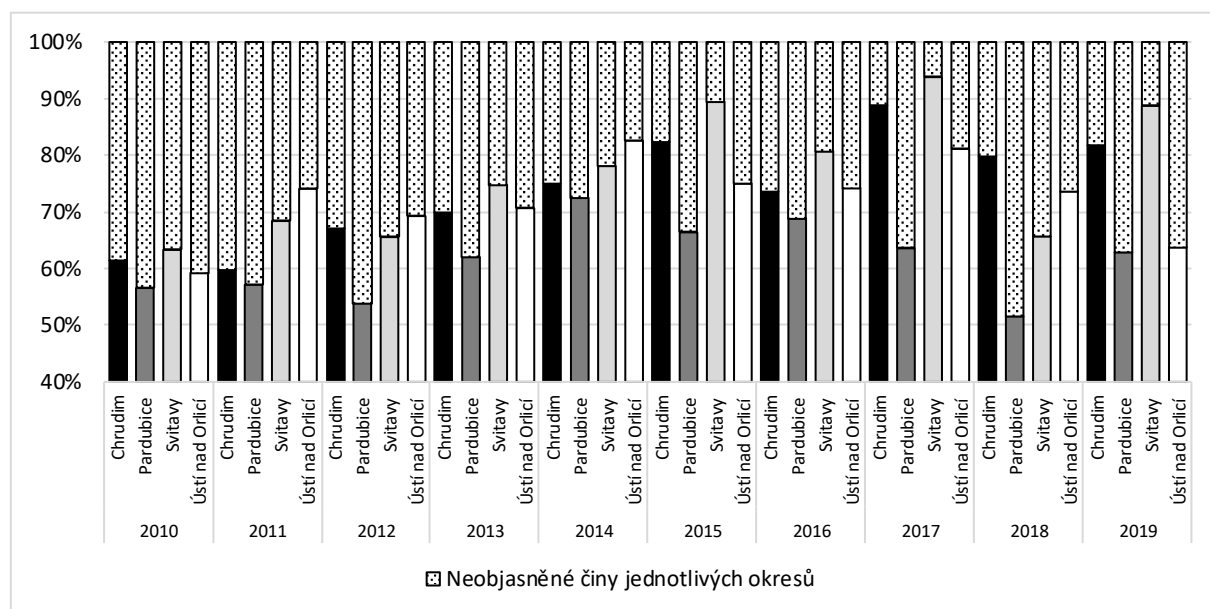
Hospodářská kriminalita v okrese Pardubice v letech 2010–2013 rostla, dále od roku 2013 do roku 2014 stagnovala, lépe řečeno držela stejnou hodnotu. V roce 2015 opět mírně vzrostla a následující roky 2016–2018 zase klesla, bohužel v roce 2019 tato kriminalita opět markantně vzrostla.

Pro okres Ústí nad Orlicí v letech 2010–2018 hospodářská kriminalita spíše klesala, výjimkou byly roky 2013 a 2015, kdy kriminalita vzrostla. Dalším rokem, v němž kriminalita nestagnovala ani neklesala, byl rok 2018, přičemž v roce 2019 hospodářská kriminalita i v tomto okrese rostla.

V chrudimském okrese hospodářská kriminalita mezi lety 2010–2018 dlouhodobě spíše klesala. Jediné roky, kdy hospodářská kriminalita nepoklesla, byly roky 2012, 2015 a 2017, protože v těchto letech došlo k mírnému růstu kriminality. Naopak v roce 2019 došlo k poklesu kriminality a nebyl zaznamenán růst, na rozdíl od většiny okresů v ČR.

Ve svitavském okrese klesala hospodářská kriminalita v letech 2010–2019, výjimkou byly pouze roky 2013, 2016 a 2018, kdy v těchto letech hospodářská kriminalita nepatrně stoupla.

Je možné konstatovat, že ve dvou ze čtyř okresů Pardubického kraje bylo dosaženo v roce 2019 menšího počtu vyšetřovaných hospodářských nežádoucích činů v porovnání s předchozími lety. Sledované činy měly klesající průběh v okresech s malými počty evidované hospodářské kriminality a růst byl zaznamenán pouze na Pardubicku a Orlickoústecku v rámci desítek evidovaných činů. Právě toto byl jeden z důvodů, proč byl v Pardubickém kraji zaznamenán růst hospodářské kriminality.

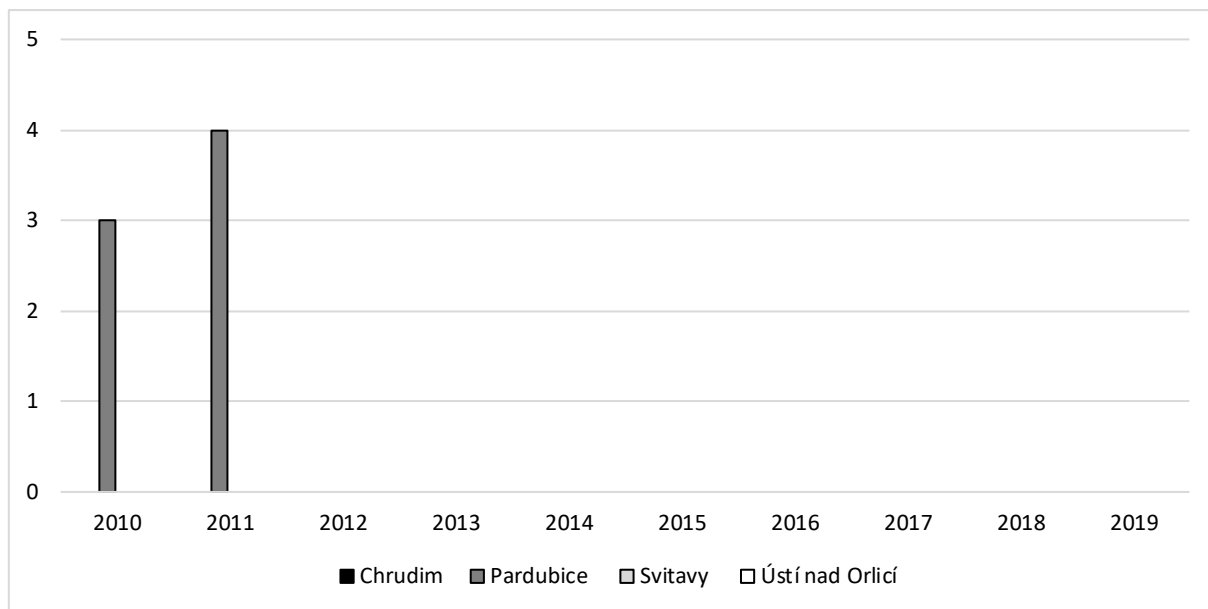
Obrázek 15 Objasněnost a neobjasněnost hospodářské kriminality v jednotlivých okresech Pardubického kraje v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Na obrázku číslo 15 je znázorněna objasněnost hospodářské kriminality dle jednotlivých okresů ve sledovaných letech 2010–2019. Z dlouhodobého vývoje trendu objasněnosti je zjevné, že hodnota objasněnosti kolísala. Důvodem je skutečnost, že hospodářská kriminalita v sobě skrývá i závažnou trestnou činnost, kterou nepáchá nahodilý pachatel, ale bohužel situaci zhoršuje opakovaná zkušenost s pácháním činů defraudantů i napojených osob pohybujících se dlouhodobě na hraně zákona.

Problematickým je také samotné dokazování vykonaného skutku a fakt, že tyto domnělé pachatele zastupují zkušení právní zástupci. Nejen uvedené faktory lze označit za příčinu kolísání hodnoty objasněnosti.

Na obrázku číslo 15 lze rovněž spatřit poněkud vyšší míru objasněnosti TČ v jednotlivých okresech, místy až 92 % objasněných TČ spadající do hospodářské kriminality a v některých letech také neobjasněnost téměř 50 %. Za sledované období deseti let je možné doložit, že objasněnost kriminality nepatrně stoupla v řádu jednotek procent u některých okresů, aby se u jiných naopak o několik procentních bodů propadla.

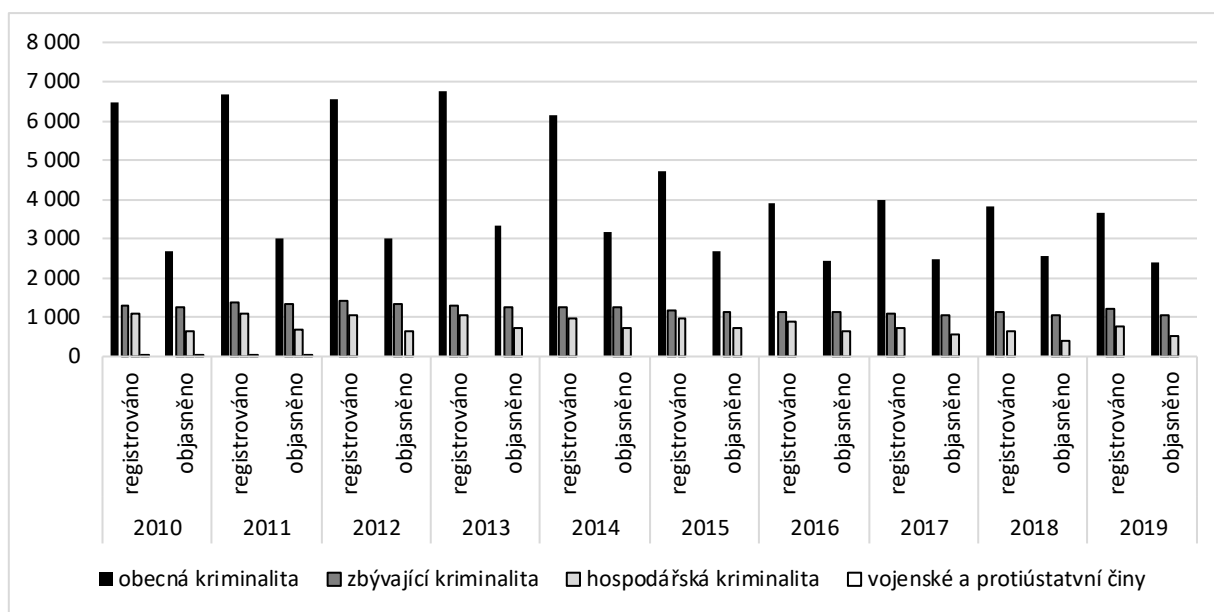

Obrázek 16 Vojenské a protiústavní činy v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Na obrázku číslo 16 lze vidět vývoj vojenských a protiústavních činů v Pardubickém kraji během sledovaného období. Z obrázku je zcela evidentní, že se od roku 2012 tento druh kriminality v Pardubickém kraji již nevyskytuje. Důvodem může být již zmíněná odváděná práce vojenské policie či skutečnosti že útvar zabývající se touto kriminalitou sídlí mimo Pardubický kraj, případně skutečnost, že takovéto činy nejsou v ČR hojně rozšířeny a jedná se o jednotky činů.

Jak je patrné, všechny TČ v letech 2010–2019, respektive v letech 2010–2011 byly spáchány v okrese Pardubice, jelikož jde o krajské město a žije nejen v něm, ale i jeho blízkém okolí velké množství obyvatel, tedy právě zde se nabízí nejlepší možnost provedení nežádoucích činů.

Obrázek 17 Počet registrovaných a objasněných TČ v Pardubickém kraji v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Z výše uvedeného grafu je zřetelně patrný vývojový trend kriminality obecně, kde i přes celkově klesající tendenci trendu kriminality je evidentní, že co do počtu TČ stále převládá obecná kriminalita i zároveň míra její objasněnosti, patřící z důvodů nejvyšší četnosti, mezi svou hodnotou nejnižší. Poměr objasněných TČ vůči registrovaným se v této oblasti dříve pohybovala kolem 50 %, nyní lze sledovat podstatně vyšší úspěšnost, blíží se mnohdy až 80 %.

Pravdou je, že bez ohledu na všeobecný pokles v této kategorizaci TČ je nutno vzít v potaz i mnoho TČ, které systémově vůbec registrovány nejsou. V porovnání s kriminalitou zbyvajcí, kde stupeň objasnění atakuje hranici téměř 95 %, následuje co do četnosti výskytu kriminalita hospodářská, kde sice rovněž vidíme klesající trend, ovšem stupeň úspěšnosti vyřešení je v porovnání s ostatními TČ poloviční. Zároveň lze v této oblasti konstatovat, že hodnota počtu registrovaných TČ v hospodářské kriminalitě má v porovnání s obecnou kriminalitou v podstatě konstantní trend vývoje, kdy se čísla stále pohybují kolem obdobné hodnoty bez výraznějších odchylek.

4.4 Analýza vybrané trestné činnosti v okrese Pardubice

Tabulka číslo 2 zobrazuje počet spáchaných TČ a aktuální počet obyvatel okresu Pardubice. Pomocí podílu těchto dvou veličin se vypočítá index kriminality.

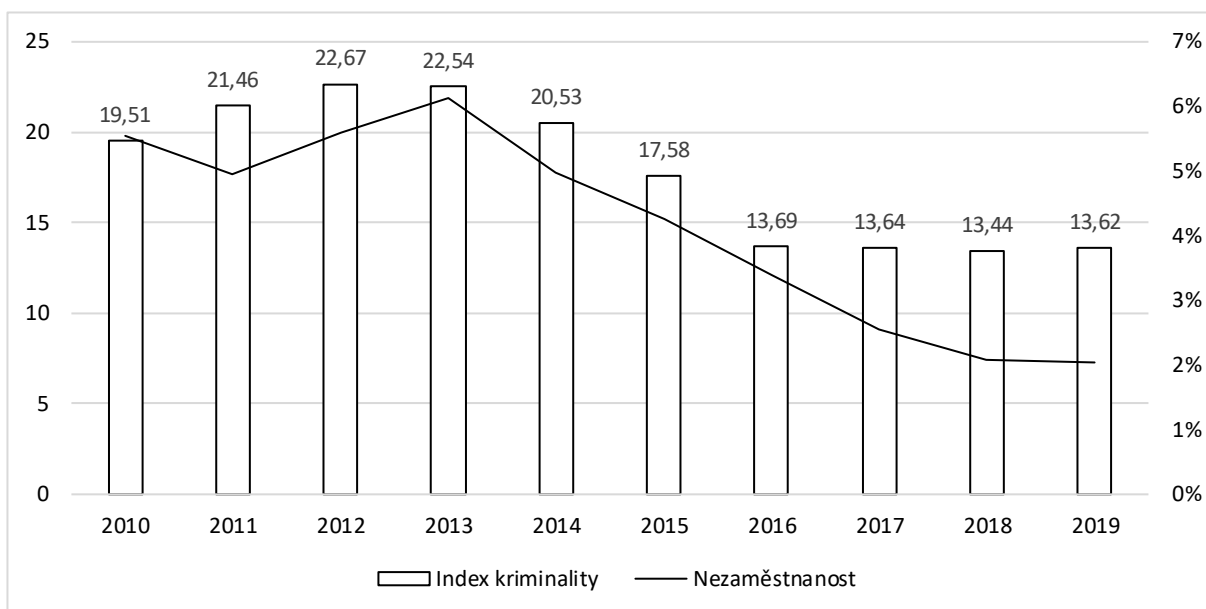
Pardubice			
Rok	Počet zjištěných trestných činů	Počet obyvatel	Index kriminality
2010	3 287	168446	19,51
2011	3 600	167750	21,46
2012	3 814	168237	22,67
2013	3 799	168569	22,54
2014	3 474	169248	20,53
2015	2 986	169836	17,58
2016	2 339	170848	13,69
2017	2 347	172022	13,64
2018	2 330	173329	13,44
2019	2 389	175441	13,62

Tabulka 2 Index kriminality Pardubice

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2021a; Policie ČR, 2019)

Index kriminality vyjadřuje množství páchané trestné činnosti v jednotlivých krajích, okresech, městech či městských částech. Jeho výpočet je velmi jednoduchý a je potřeba znát pouze dvě informace, které jsou veřejně dostupné. Dle tabulky číslo 2 je zřejmé, že čím méně TČ a čím vyšší počet obyvatel v dané lokalitě, tím je index kriminality nižší. PČR se obecně usiluje o dlouhodobé snižování TČ a zabezpečení obyvatelům bezpečí, což znázorňuje relativně nízká hodnota indexu kriminality. V tomto pojetí, čím má index kriminality nižší hodnotu, tím je situace lepší.

Tabulka číslo 2 ukazuje, že v roce 2012 došlo k nárůstu indexu kriminality oproti předchozím letům. Od roku 2013 tento index klesal pravidelně každý rok až do roku 2018, protože v roce 2019 byl zaznamenán opět drobný nárůst indexu kriminality v Pardubicích. Nejzřetelnější byl pokles mezi roky 2015 a 2016, kdy byl tento pokles velice zřetelný.

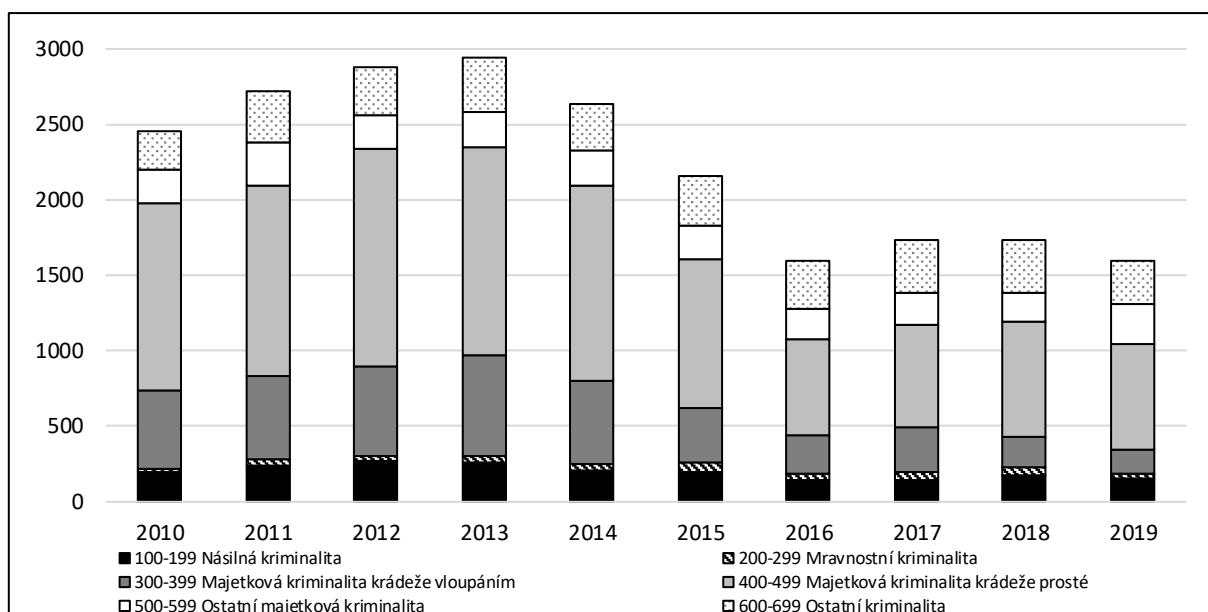

Obrázek 18 Index kriminality na 1 000 obyvatel a míra nezaměstnanosti v okrese Pardubice v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování (Český statistický úřad, 2021b; Policie ČR, 2019)

Na obrázku číslo 18 je znázorněn index kriminality z předchozí tabulky bez dat k jeho výpočtu a zároveň znázorněna hodnota nezaměstnanosti v krajském městě Pardubicích. Lze si všimnout silné asociace právě mezi indexem kriminality a nezaměstnaností v jednotlivých letech.

V letech 2010–2013 lze sledovat trend nárůstu indexu kriminality i samotné nezaměstnanosti, až na výjimku roku 2011. V letech 2014–2018 dlouhodobě klesal nejen index kriminality, ale rovněž hodnota nezaměstnanosti. Na základě těchto skutečností je možné s vysokou mírou jistoty prohlásit, že se zde vazba mezi nezaměstnaností a indexem kriminality objevuje.

Obrázek 19 Obecná kriminalita v okrese Pardubice rozdělena dle TSK v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

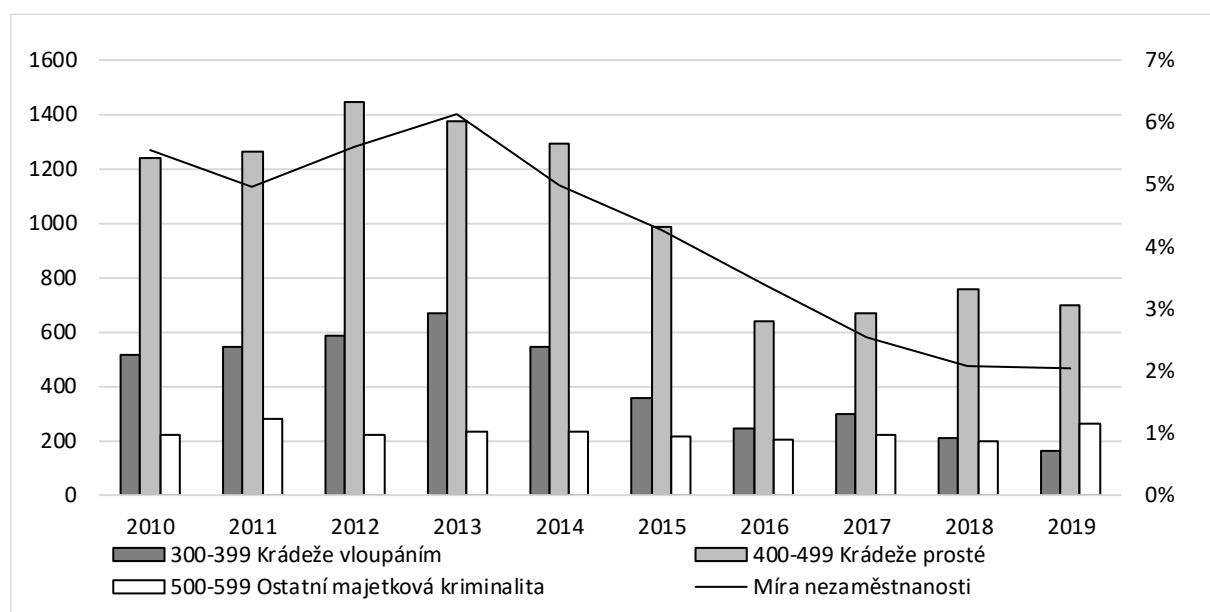
Na obrázku číslo 19 je znázorněno podrobnější členění obecné kriminality v okrese Pardubice, přičemž pohled na kriminalitu objasňuje v tom smyslu, že v Pardubickém okrese majetková kriminalita jednoznačně převládá. Jedná se především o krádeže prosté, případně krádeže vloupáním či ostatní majetkovou kriminalitu. Z obrázku je patrné, že obecná kriminalita klesala především díky poklesu krádeží vloupáním a prostých krádeží.

Porovná-li se mezní hodnoty rozdělené páchané obecné kriminality roků 2010 a 2019, lze si povšimnout, že násilná kriminalita klesla přibližně o 20 %. Mravnostní kriminalita se však bohužel zvýšila o téměř 40 %. Příčinou zvýšení mravnostní kriminality je však její velmi nízký podíl na začátku sledovaného období i proti ostatním roků, se kterými autorka nepracuje a je proto vhodnější lépe se orientovat v absolutních hodnotách.

Další analyzovaná část, jsou krádeže vloupáním, které ve sledovaném období klesly o téměř 70 %. Krádeže prosté ve sledovaném období zaznamenaly rovněž pokles, který však nebyl tak významný jako u krádeží vloupáním, kde dosáhl celých 56 %. Stále se však jednalo o více než poloviční zlepšení. Ostatní majetková kriminalita však ve sledovaném období mírně stoupla. Růst byl zaznamenán o téměř 20 % a shodný vývoj zaznamenala také ostatní kriminalita, která se zvýšila o téměř 13 %.

Sečte-li se první polovina sledovaného období (tedy roky 2010–2014) je výsledek páchané obecné kriminality celkem 13 632 případů. Shodný výpočet za druhou polovinu sledovaného

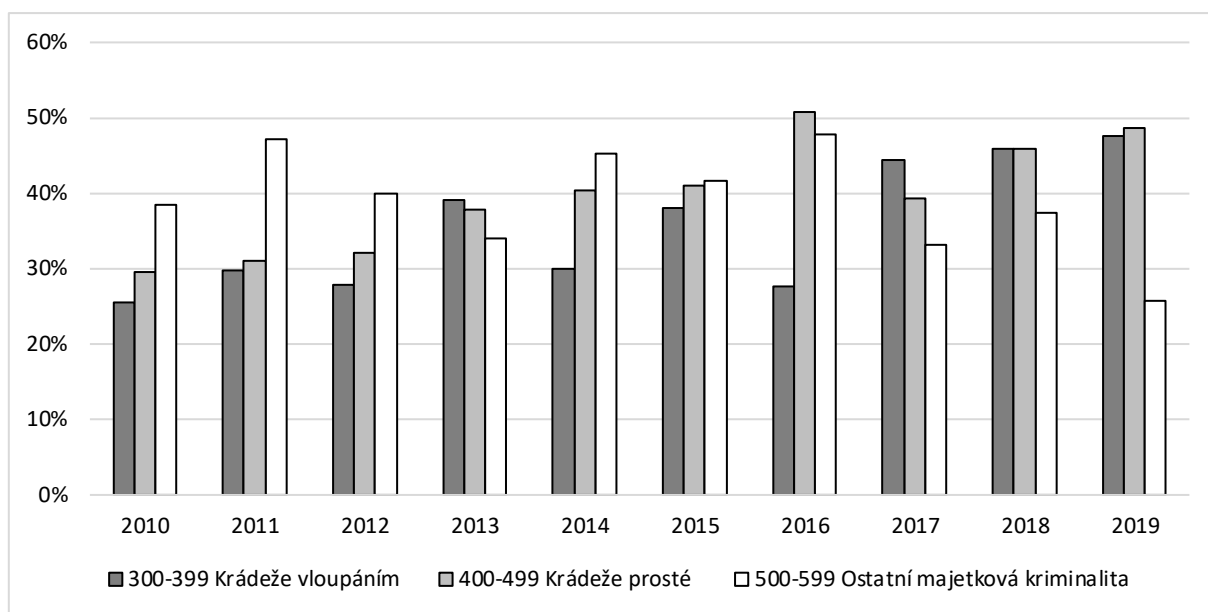
období (tedy roky 2015–2019) činí celkem 8 811 trestných činů. Obecná kriminalita je tedy ve druhém sledovaném období o více než 35 % menší. Důvodem, proč má sledované období od roku 2015 tak odlišné hodnoty, je skutečnost, že autorka má k dispozici údaje o preventivních akcích za posledních 5 let a také skutečnost, že v roce 2015 byl celorepublikově markantně navýšen stav financí využitých na preventivní akce o více než 60 %, oproti předcházejícím letům (Ministerstvo vnitra České republiky, 2015).

Obrázek 20 Majetková kriminalita v Pardubicích v závislosti na nezaměstnanosti (v %) v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Vzhledem k tomu, že majetková trestná činnost tvoří nejvyšší podíl trestných činů v okrese Pardubice, je zaměřena pozornost konkrétně na majetkovou kriminalitu v okrese Pardubice, jakožto nejpostiženější okres touto kriminalitou. Z grafu je zcela zřejmé, že se opět prokazuje přímá spojitost s pácháním majetkové kriminality a mírou nezaměstnanosti. Základní důvody provázanosti a závislost těchto sledovaných veličin je více rozpracována v závěru této práce, kde autorka uvádí nejen důvody, ale i možné cesty vedoucí ke zlepšení.

Obrázek 21 Objasněnost majetkové kriminality v Pardubicích v letech 2010–2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle (Policie ČR, 2019)

Obrázek číslo 21 znázorňuje míru úspěšnosti objasnění majetkové kriminality okresu Pardubice, pro lepší přehlednost rozloženou do tří hlavních skupin, a to na krádeže vloupáním, krádeže prosté a ostatní majetkovou kriminalitu. Z průběhu vývoje jednotlivých let je zjevné, že míra objasnění skupiny krádeže v loupáním má dlouhodobě rostoucí vývoj, výjimku tvořil snad jen rok 2016, kdy došlo k mírnému zakolísání, přičemž poslední tři roky daného období dosahovala míra procentuální objasněnosti hodnot přes 45 %.

Podobný vývoj má také podskupina majetkové kriminality, a to krádeže prosté, kde míra objasněnosti kriminality v průběhu let stoupala až do roku 2016, následně byl v roce 2017 zaznamenán pokles o 12 %, následně opět trend zvyšování objasněnosti opět úspěšně pokračuje v růstu.

Ostatní majetková kriminalita si v počátku sledovaného období si v porovnání s přechozími dvěma skupinami vedla nejlépe co do míry objasněnosti, protože dosahovala téměř stabilně přes 40 % objasněných případů, bohužel vývoj míry objasnění této skupiny vykazuje díky stále vyšší rafinovanosti pachatelů klesající míru objasněnosti.

Důvodem, proč si policie Pardubického okresu vede nejlépe s objasňováním činů krádeží prostých a vloupáním, může být i proto, že v poslední době přibývá větší možnost efektivněji si vlastní majetek chránit. Konkrétně lze vystopovat ukradený mobil či notebook, mnoho majitelů nemovitostí investuje do jejich ochrany instalací kamerového systému s napojením na pult centralizované ochrany, zabezpečovací systém bývá často vybaven alarmem, signálními

světly, sirénou, moderní sledovací systémy umožňují nejen pořizovat kontinuální záznamy obrazu i zvuku, ale i sledování střeženého objektu na dálku kvalitním přenosem a zobrazením na mobilních zařízeních atd.

5 ZHODNOCENÍ VÝVOJE KRIMINALITY V PARDUBICKÉM KRAJI

Pardubický kraj patří hustotou svého osídlení, demografickou rozlohou či evidovanou hodnotou nezaměstnaností mezi celkově průměrné regiony ČR, nejedná se tedy o hustě zalidněnou oblast hlavního města, stejně tak ani řídké osídlené regiony horských oblastí pohraničních území ČR. Velmi obdobné, tedy průměrné vyhodnocení lze proto očekávat i z pohledu kriminality, evidence TČ v podstatě napříč všemi skupinami (hospodářská, obecná,...).

Pokud bude pozornost věnována podstatě tohoto úspěšně klesajícího trendu, který umožňuje žít ve stále bezpečnějším prostředí z hlediska kriminality, lze zde nalézt mnoho spolu souvisejících příčin. Mezi jedny z nich lze definovat preventivní akce, které se jen v Pardubickém kraji uskutečnily v celkovém počtu pět tisíc za sledované období od roku 2010 až 2019. Pro lepší představu, toto číslo znamená, že na území Pardubického kraje probíhala více než jedna preventivní akce každý den (například besídky ve školách, osvěta ve společenských centrech, pravidelná informovanost široké veřejnosti v ulicích atd). Za celou agendou všech těchto akcí v průběhu posledních deseti let vytvořil, zorganizoval a byl za ně odpovědný tým pouze pěti policistů a policistek Pardubického kraje (Policie ČR, 2019).

Dalším neméně důležitým faktorem je detailně propracovaný represivní systém, který odhaluje pachatele TČ v relativně krátké době, čímž přispívá k vyššímu číslu objasněných případů trestné činnosti za kratší časové období, než tomu bývalo v nedávné minulosti.

Svou roli na poklesu TČ má také i probační a mediační služba, která dohlíží nad v minulosti odsouzenými jedinci, kteří jsou po vykonání trestu propuštěni na svobodu. Tato služba dohlíží nad správným, společensky odpovídajícím a očekávaným chováním bývalých vězňů, čímž jim pomáhá se začleněním se do normálního života, již pouhým dozorováním či hlubší kontrolou a sledováním těchto jedinců (Probační a mediační služba České republiky, c2002–2021).

Dalším neméně důležitým faktorem snižování kriminality jsou často nepříliš mediálně známé neziskové organizace, případně příspěvkové organizace, které aktivně pomáhají bývalým vězňům nalézt v dalším občanském životě uplatnění, odpovídající práci, případně bydlení a snaží se je naučit základním společenským návykům.

Skutečností bohužel zůstává, že má většina odsouzených problém začlenit se zpět do společnosti z důvodů mnohdy dlouhodobé odloučenosti od svých známých, ztráty rodinných

vazeb, respektive společensky pozitivních kontaktů, které by jim obvykle období zpětného začlenění do společnosti pomohly ulehčit. Z tohoto důvodu se bohužel značná část propuštěných vězňů dostává zpět do vězení, neboť tam množství negativních kontaktů získalo.

Nezaměstnanost má zcela nepochybně návaznost na celkovou kriminalitu obecně, především tedy na kriminalitu majetkovou. Je zcela logické, že pokud se osoba ocitne v tíživé životní situaci, dost často vlivem minimální finanční gramotnosti v kombinaci s dluhy, nejčastěji díky nezaměstnanosti ať již dobrovolné či nikoliv, nalézají řešení v obstarání nutné finanční potřeby právě v trestné činnosti, kde se je snaží získat.

Možnými riziky pro finančně nepřilíš gramotného člověka jsou bankovní i nebankovní instituce, přičemž nezáleží na druhu instituce samotné. Jedinec v tíživé finanční situaci nalézají řešení své situace v nabídce lákavé půjčky, kterou však velmi často není v budoucnu schopen splácet. Pokud první půjčku nevyřeší konsolidace či další půjčka, častokrát se tito jednotlivci uchylují k páčání TČ, nejčastěji formou drobných krádeží, vloupání, násilných přepadení, podvodů či podobných skutků. Nejlepším důkazem tohoto tvrzení je obrázek číslo 6, který tuto přímou korelaci potvrzuje. Přestože se snaží zákonodárna moc upravit a přesně vymežit model fungování nebankovních institucí a lidem jsou navíc vypláceny prostředky ke zvládnutí těžkých životních situací (v případě splnění určitých požadavků), ne vždy má tato pomoc smysl ani očekávaný efekt nápravy, dost často spíše naopak.

Závislost nezaměstnanosti na celkovém počtu páchané kriminality, konkrétně kriminality ostatní jasně demonstruje obrázek číslo 7. Na něm je znázorněna míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji vyjádřená v % a její přímá úměra vůči celkové kriminalitě rozdělené dle TSK. Pozorováním trendů vývoje je i bez matematického vyjádření závislosti patrné, že pokud docházelo k poklesu míry nezaměstnanosti, úměrně tomu klesala i míra kriminality regionu.

Obecně lze shrnout, že v Pardubickém kraji tvořila ve sledovaném období většinu páchané trestné činnosti kriminalita obecná, která byla následována kriminalitou zbývající, a kriminalitou hospodářskou. Důsledným zavedením kontrolních mechanismů uvnitř armády je z provedené analýzy patrné, že téměř nulovou kriminalitou byly činy spojené s vojenskými a protiústavními činy.

ZÁVĚR

Práce se věnuje kriminalitě v Pardubickém kraji. Cílem této bakalářské práce bylo posoudit vývoj a strukturu trestné činnosti páchané na území Pardubického kraje, včetně okresního členění, za období minimálně posledních pěti let. Teoretická část se zabývala bezpečností jako takovou, jejímu rozdělení pro lepší pochopení. Dále byla přiblížena kriminalita od původního vymezení pojmosloví, nynější členění samotné kriminality. Na základě získaných dat z interních statistických přehledů kriminality byla představena TSK a struktura prevence kriminality. Pro teoretickou část bylo též důležité zobrazit nejen Policii ČR, její organizační strukturu, ale také Policii Pardubického kraje. Analytická část zachytila vývoj páchané trestné činnosti na území Pardubického kraje v souvislosti s NUTS II Severovýchod pro komplexnější vzorek, kdy se poté pozornost zaměřila na Pardubice.

Zhodnocení předložených hypotéz:

Hypotéza první, tedy tvrzení, že se celková kriminalita v Pardubickém kraji v porovnání s ostatními kraji NUTS II Severovýchod výrazně nevymyká celkové kriminalitě v těchto regionech, byla vyvrácena faktem, který lze vidět na obrázku číslo 5. Celková kriminalita v Pardubickém kraji má klesající tendenci, ale především se vymyká trendům v krajích Libereckém a Královéhradeckém. Celková kriminalita v Pardubickém kraji má sice klesající tendenci, obdobně jako zmíněné kraje. Celkový počet spáchaných TČ je však menší v celém sledovaném období u Pardubického kraje, než ostatních krajů NUTS II Severovýchod v rozmezí 30–38 % u Libereckého kraje. Celková kriminalita v Pardubickém kraji je menší než v Královéhradeckém o 16–21 %.

Hypotéza druhá, která předpokládala, že kriminalita a trend jejího vývoje má v Pardubickém kraji v letech 2010–2019 klesající tendenci je potvrzena. Konkrétně to dokazuje obrázek číslo 5. Ten jasně dokazuje, že kriminalita ve sledovaném období klesala. Kriminalita v Pardubickém kraji kolísala v období 2010–2013. Od roku 2014 byl zaznamenán pokles páchané celkové kriminality s výjimkou roku 2019. I přes tyto skutečnosti je z obrázku číslo 5 (podrobněji také z obrázku číslo 8) vidět pokles v celkové kriminalitě v letech 2010 a 2019 o téměř 20 %.

Hypotéza třetí, předpokládající, že existují určité druhy kriminality, které jsou výrazně odlišné v jednotlivých okresech Pardubického kraje je potvrzena. Obrázek číslo 9 dokazuje, že v okresech Pardubického kraje dochází k odlišné výši celkové kriminality, logicky tedy i obecné, zbyvajících, hospodářské a vojenské kriminality v jednotlivých okresech. U celkové kriminality ve sledovaném období 2010–2019 bylo zhruba 37–43 % páchané trestné činnosti

v Pardubickém okrese. Zhruba 17–19 % páchané celkové trestné činnosti bylo zaznamenáno v okresech Chrudim a v okrese Svitavy 16–20 %. Ústí nad Orlicí se podílelo na celkové kriminalitě ve sledovaném období zhruba 20–23 %. Vzhledem ke skutečnosti, že celková kriminalita se skládá z již zmíněné kriminality autor rozebere i jednotlivé zastoupení a rozdíly v páchané kriminalitě v jednotlivých okresech zde:

- Obecná kriminalita má mezi lety 2010–2019 v nejvíce se vymykajících okresech následující zastoupení. Pardubický okres 37–45 %, Chrudimský okres 15–18 %.
- Zbývající kriminalita má mezi lety 2010–2019 v nejvíce se vymykajících okresech následující zastoupení. Pardubický okres 28–32 % a Svitavský okres 16–22 %.
- Hospodářská kriminalita má mezi lety 2010–2019 v nejvíce se vymykajících okresech následující zastoupení. Pardubický okres 37–53 % a Chrudimský okres 13–21 %.

Hypotéza čtvrtá, tedy předpoklad, že nezaměstnanost a majetková kriminalita jsou ve vzájemné závislosti, byla rovněž potvrzena. To dokazuje obrázek číslo 6, který znázorňuje korelaci majetkové kriminality a nezaměstnanosti v NUTS II Severovýchod. Podstatným je, že pouze v jediném okrese (navíc mimo primárně sledované období) byl zaznamenán nízký stupeň korelační závislosti. Obdobnou závislost nezaměstnanosti lze vidět na obrázku číslo 8, ale především na obrázku číslo 20. Obrázek číslo 20 se věnuje detailnímu rozdělení páchané majetkové kriminality v Pardubickém okrese a její závislosti na nezaměstnanosti. Důvodem, proč si autorka zvolila pardubický okres, je fakt, že obecná kriminalita v něm dosahuje nejvyššího podílu, jak bylo dokázáno v hypotéze číslo tři. Majetková kriminalita a nezaměstnanost (vyjádřena v %) jsou v přímé úměře a jsou na sobě tedy závislé.

Detailní analýzou bylo prokázáno, že sice míra páchaných TČ za sledované období deseti let klesla v daném regionu NUTS II přibližně o 25 %, ovšem každá společnost jako taková, je obecně diverzifikovaná a vždy se v jejím středu bude kriminalita jako nežádoucí společenský jev více či méně často objevovat.

Dále byl prokázán fakt, že sledovaná hodnota míry nezaměstnanosti má přímý dopad na páchanou kriminalitu, přičemž dle členění TSK hraje největší roli kriminalita majetková. Je pochopitelné, že pokud významně roste skupina osob bez jakéhokoliv příjmu, tedy především bez zaměstnání, snaží se chybějící rozpočet získat jinde a jiným způsobem, častokrát nezákonnými způsoby (krádež, podvod, násilí, vydírání, vražda, zpronevěra, atd).

Autorka v detailu předkládá tvrzení, že represe, tedy potlačování kriminality, je jedním z nutně aplikovaných mechanismů uvnitř společnosti, ovšem snad ještě významnější roli bude

do budoucna hrát osvěta a výchova především mladých lidí z problémových rodin či problémového prostředí obecně. Nemalou měrou totiž k postupnému snižování kriminality přispěly právě preventivní či osvětové akce, kterých ve sledovaném období deseti let proběhlo v regionu NUTS II přes pět tisíc.

Závěrem lze říct, že je kriminalita jako taková, nejen ve sledovaném region NUTS II, jev silně nežádoucí, nejspíše se s ní nikdo z nás v životě nepřeje setkat zejména v roli poškozeného či dokonce oběti, ať už jakéhokoliv TČ.

Konečným slovem autorka oceňuje náročnou práci všech aktivních složek, které zajišťují v našem státě pořádek, kdy často sami vystavují svůj život, aby chránili ostatní. Tato práce je dlouhodobě podceňována, dost často dokonce zlehčována, přitom je k zajištění bezpečnosti a zdravého prostředí ve státě klíčová, a proto pro zdravou společnost velmi potřebná.

POUŽITÁ LITERATURA

BALABÁN, Miloš a Libor STEJSKAL, 2010. *Kapitoly o bezpečnosti*. 2., změn. a dopl. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1863-0.

BusinessInfo: Charakteristika Pardubického kraje [online], 2017. Praha: Česká agentura na podporu obchodu/CzechTrade [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/charakteristika-pardubickeho-kraje/>

ČESKO, 2003. *Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*. In: . Praha: sbírka zákonů České republiky, ročník 2003, číslo 361. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

ČESKO, 2008. *Zákon o Policii České republiky*. In: . Praha: sbírka zákonů České republiky, ročník 2008, číslo 273. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273/zneni-20190424>

ČESKO, 2009. *Trestní zákoník*. In: . Praha: sbírka zákonů České republiky, ročník 2009, číslo 40. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

ČESKO, 2016. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. In: . Praha: sbírka zákonů České republiky, ročník 2016, číslo 250. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

Český statistický úřad: Charakteristika okresu Pardubice [online], 2020a. Praha: ČSÚ [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_pardubice

Český statistický úřad: Charakteristika okresu Ústí nad Orlicí [online], 2020b. Praha: ČSÚ [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_usti_nad_orlici

Český statistický úřad: Charakteristika okresu Svitavy [online], 2020c. Praha: ČSÚ [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_svitavy

Český statistický úřad: Počet a věkové složení obyvatel k 31.12. 2019 [online], 2021a. Praha: ČSÚ [cit. 2021-04-11]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM01&z=T&f=TABULKA&skupId=606&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E401_null_&katalog=30845&pvo=DEM01&str=v33&evo=v866!_VUZEMI97-100-101_1&c=v3~2_RP2019MP12DP31#w=

Český statistický úřad: Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob k 31.12. 2019 [online], 2021b. Praha: ČSÚ [cit. 2021-04-13]. Dostupné

z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM12-E&z=T&f=TABULKA&skupId=806&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301_null_&katalog=30853&c=v3~2_RP2019MP12DP31&&str=v1067#w=

DIANIŠKA, Gustáv, 2009. *Kriminológia*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-198-4.

DotaceEU: NUTS II [online], 2021. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/n/nuts-ii>

GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ, 2014. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-614-3.

IDNES: *Násilná kriminalita v Česku opět roste* [online], 2020. Praha: MAFRA [cit. 2021-04-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policie-vyhodnoceni-kriminality-policejni-prezidium-rok-2019-cesko-michal-foit.A200116_082905_domaci_lre

Královehradecký kraj [online], 2018. Hradec Králové: Královehradecký kraj [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/kralovehradecky-kraj/statisticke-udaje-108/>

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ, 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9813-4.

MAREŠ, Miroslav 2002. *Bezpečnost*. ZEMAN, Petr et al. *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů* [online]. Brno: Vojenská akademie v Brně [cit. 2020-12-04]. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=16048>

MAREŠOVÁ, Alena, 2011. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-110-3.

Ministerstvo vnitra České republiky: Program Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality pro rok 2015 [online], 2015. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/program-ministerstva-vnitra-v-oblasti-prevence-kriminality-pro-rok-2015.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019. *Úvod do problematiky městské policie* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2020-03-21]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/uvod-do-problematiky-obecni-mestske-policie.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Místopisný průvodce: Liberecký kraj [online], 2021. Valašské Meziříčí: Valašské Meziříčí [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/kraj/7/liberecky/>

MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK, 2004. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9878-9.

NETOLICKÝ, Jan, ed., 2017. *Chrudim: Základní údaje* [online]. Chrudim: Vismo [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.chrudim.eu/zakladni-udaje/d-6982>

NOVOTNÝ, Oto, 2004. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI. ISBN 80-735-7026-2.

Policie České republiky: Police of the Czech Republic, 2017. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky. ISBN 978-80-270-0664-9.

Policie České republiky – KŘP Pardubického kraje, 2020. *Policie České republiky – KŘP Pardubického kraje: Vedení krajského ředitelství* [online]. Pardubice: Policie ČR [cit. 2021-01-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kontakty-kraj-vedeni-krajskeho-reditelstvi.aspx>

Policejní prezidium České republiky, 2020. *Policejní prezidium České republiky* [online]. Praha: Policie ČR [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-ceske-republiky-600334.aspx>

Policie ČR: Útvary Policie ČR, 2020a. *Policie ČR: Krajská ředitelství - Pardubický kraj* [online]. Praha: Policie ČR [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-pdk-o-nas-o-nas.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

POLICIE ČR, 2019. *Policie Pardubického kraje: interní dokumenty získané prostřednictvím zákona číslo 106/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. Plk. Mgr. Jan PTÁČEK, MBA. Pardubice.

POLICIE ČR, 2020a. *Policie Královehradeckého kraje: interní dokumenty získané prostřednictvím zákona číslo 106/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. Hradec Králové.

POLICIE ČR, 2020b. *Policie Libereckého kraje: interní dokumenty získané prostřednictvím zákona číslo 106/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. Liberec.

Policie České republiky - KŘP Ústeckého kraje: Kriminalisté zadrželi sexuálního násilníka., c2021. *Policie České republiky - KŘP Ústeckého kraje* [online]. Ústí nad Labem: Policie ČR [cit. 2021-4-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminaliste-zadrzeli-sexualniho-nasilnika.aspx>

Probační a mediační služba České republiky: Poslání a cíle Probační a mediační služby [online], c2002-2021. Brno: IT STUDIO [cit. 2021-4-20]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/poslani-a-cile/>

PŮČEK, Milan, David KOPPITZ a Alexandra ŠIMČÍKOVÁ, 2013. *Strategický plán (2014 – 2025)* [online]. Pardubice: Statutární město Pardubice [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/o-pardubicich/strategicky-plan/strategicky-plan-2014-2025-tvorba/?file=20242&page=4362934&do=download>

SVATOŠ, Roman, 2009. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-86708-81-2.

TOMÁŠEK, Jan, 2010. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2982-4.

VÁLKOVÁ, Helena a Josef KUČTA, 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-429-2.

ZAPLETAL, Josef, 2005. *Prevence kriminality*. 2., přeprac. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky. ISBN 80-725-1200-5.

ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ, 2004. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 80-867-9505-5.